

SK

SK

SK

EURÓPSKA KOMISIA

Brusel, 28.10.2010
KOM(2010) 614 v konečnom znení

SEK(2010) 1272
SEK(2010) 1276

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**Integrovaná priemyselná politika vo veku globalizácie
Konkurencieschopnosť a udržateľnosť v popredí záujmu**

{SEK(2010) 1272}

{SEK(2010) 1276}

OBSAH

1.	Európa potrebuje priemysel	3
2.	Nový prístup k priemyselnej politike	4
3.	Zlepšenie rámcových podmienok pre priemysel.....	5
3.1.	Preverka konkurencieschopnosti a zavedenie inteligentnej regulácie	5
3.2.	Zlepšenie prístupu podnikov k financiám	7
4.	Posilnenie jednotného trhu	8
4.1.	Vytvorenie jednotného trhu a posilnenie práv duševného vlastníctva.....	8
4.2.	Politika hospodárskej súťaže.....	10
4.3.	Zlepšenie infraštruktúry	10
4.4.	Normalizácia	12
5.	Nová priemyselná inovačná politika.....	13
5.1.	Priemyselné inovácie	13
5.2.	Základňa zručností	16
6.	Čerpanie výhod z globalizácie	17
6.1.	Obchod a medzinárodná regulácia	17
6.2.	Zabezpečenie prístupu k surovinám a výrobkom zásadného významu	20
7.	Podpora modernizácie priemyslu	21
7.1.	Efektívne využívanie zdrojov, energie a uhlíka	21
7.2.	Nevyužitú štrukturálnu kapacitu	23
7.3.	Prínos sociálnej zodpovednosti podnikov	24
8.	Odvetvové aspekty – cieľový prístup	25
8.1.	Vesmír: hnací motor pre inovácie a konkurencieschopnosť v prospech občanov	26
8.2.	Udržiateľná mobilita	27
8.3.	Riešenie spoločenských výziev	28
8.4.	Oživenie konkurencieschopnosti EÚ prostredníctvom hodnotového reťazca	30
8.5.	Riešenie obáv energeticky náročných výrobných odvetví.....	31
8.6.	Zlepšený odvetvový prístup	32
9.	Závery: Nové riadenie EÚ pre priemyselnú politiku	33

1. EURÓPA POTREBUJE PRIEMYSEL

Európa teraz potrebuje priemysel a priemysel potrebuje Európu viac ako kedykoľvek predtým. Jednotný trh s viac ako 500 miliónmi spotrebiteľov, 220 miliónmi pracovníkov a 20 miliónmi podnikateľov je kľúčovým nástrojom na dosiahnutie konkurencieschopnej priemyselnej Európy. Jedno zo štyroch pracovných miest v súkromnom sektore v Európskej únii je vo výrobnom odvetví a najmenej ďalšie jedno zo štyroch je v súvisiacich službách, ktoré závisia od priemyslu ako dodávateľ alebo ako klient. 80 % všetkých činností v oblasti výskumu a vývoja v súkromnom sektore sa vykonáva v priemysle, ktorý je hnacím motorom inovácií a hľadá riešenia výziev, pred ktorými stoja naša spoločnosť.

Je zásadne dôležité zvýšiť produktivitu vo **výrobnom priemysle a súvisiacich službách** v záujme podpory oživenia rastu a tvorby pracovných miest, ozdravenia hospodárstva EÚ a opätovného nastolenia jeho udržateľnosti a zachovania nášho sociálneho modelu. Priemysel je preto v popredí záujmu nového modelu rastu pre hospodárstvo EÚ, ako sa uvádza v stratégii Európa 2020.

V dôsledku finančnej a hospodárskej krízy sa pozornosť opätovne zamerala na to, aký zásadný význam má **silný, konkurencieschopný a rôznorodý výrobný hodnotový reťazec** na konkurencieschopnosť EÚ a jej potenciál na vytváranie nových pracovných miest. V tomto oznámení sa vymedzuje strategický rámec pre novú integrovanú priemyselnú politiku, ktorý bude prostredníctvom zabezpečenia prosperujúcej priemyselnej základne svetovej triedy stimulovať ozdravenie hospodárstva a tvorbu pracovných miest v EÚ.

Na malé a stredné podniky (MSP) pripadajú okolo dve tretiny zamestnanosti v priemysle a veľký podiel potenciálu priemyslu EÚ, pokiaľ ide o rast a tvorbu pracovných miest, spočíva v jeho životaschopných a dynamických MSP. Podpora zakladania, rastu a internacionalizácie MSP musí byť teda stredobodom novej integrovanej priemyselnej politiky EÚ.

V uplynulom desaťročí sa **globálne podnikateľské prostredie** radikálne zmenilo¹. To prináša rovnako výzvy ako aj príležitosti pre európsky priemysel. Priemyselná politika by mala priemyslu pomôcť, aby sa týchto príležitostí chopil. Priemysel EÚ súťaží s Čínou, Brazíliou, Indiou a inými rozvíjajúcimi sa ekonomikami tiež v oblasti produktov s vysokou hodnotou. Technológie, informačno-komunikačné technológie (IKT) a zručnosti sa stávajú čoraz dôležitejšími pre konkurencieschopnosť na medzinárodnej úrovni. Medzinárodné hodnotové reťazce sú čoraz viac prepojené a narastá silná konkurencia o nedostatkovú energiu a suroviny. Priemysel EÚ sa musí taktiež ujať vedenia pri prechode na nízkouhlíkové a zdrojovo efektívne hospodárstvo.

Niet dôvodov pochybovať o schopnosti priemyslu EÚ úspešne zvládnuť tieto výzvy a byť aj naďalej hnacím motorom rastu hospodárstva EÚ. Až do nastúpenia finančnej a hospodárskej krízy dosahoval **európsky priemysel** v tomto rýchlo sa meniacom prostredí dobré výsledky. V poslednom desaťročí si v dostatočnej miere udržal svoj podiel na trhu napriek tvrdému tlaku zo strany nových konkurentov. Na samotnú výrobu pripadá 75 % vývozu. Odvetvia ako farmaceutický priemysel a strojárstvo sa silno rozvíjali. Rozvoj sa zaznamenal aj v automobilovom, chemickom priemysle a v leteckom a vesmírnom priemysle. Kým

¹ Generálne riaditeľstvo pre podnikanie a priemysel: „Výrobné odvetvie EÚ: aké sú výzvy a príležitosti nadchádzajúcich rokov?“

hospodárska kríza prvotne spôsobila **dočasný kolaps výroby**, následne došlo k rýchlemu ozdraveniu vďaka obnove rastu vo svetovom obchode a vyčerpaniu nadmerných zásob. Samozrejme niektoré odvetvia boli postihnuté výraznejšie a trvalejšie než iné.

Energické a vysoko konkurencieschopné výrobné odvetvie EÚ môže poskytnúť zdroje a mnohé riešenia pre spoločenské výzvy, pred ktorými stojí EÚ, ako napr. zmena klímy, zdravie a starnutie obyvateľstva, rozvoj zdravej a bezpečnej spoločnosti a prosperujúceho sociálneho trhového hospodárstva.

Nevyhnutný **prechod na viac udržateľné, inkluzívne a zdrojovo efektívne hospodárstvo** bude potrebné podporiť horizontálnymi a odvetvovými opatreniami na všetkých úrovniach a bude si vyžadovať posilnenie riadenia a sociálneho dialógu na európskej úrovni.

2. NOVÝ PRÍSTUP K PRIEMYSELNEJ POLITIKE

V tomto oznámení sa navrhuje nový prístup k priemyselnej politike, ktorý nasmeruje hospodárstvo EÚ na cestu dynamického rastu a tým posilní konkurencieschopnosť EÚ, zabezpečí rast a tvorbu pracovných miest a umožní prechod na nízkouhlíkové a zdrojovo efektívne hospodárstvo.

Ambiciózna stratégia pre novú politiku konkurencieschopnosti priemyslu sa musí v prvom rade zamerať na konkurencieschopnosť a udržateľnosť európskeho priemyslu. To si vyžaduje, aby sa na priemyselnú politiku nazeralo v jej širšom zmysle:

V prvom rade ide o tie opatrenia, ktoré majú dopad na náklady, ceny a konkurencieschopnosť priemyslu a jednotlivých odvetví v oblasti inovácií ako napr. normalizačné alebo inovačné opatrenia alebo odvetvové opatrenia zamerané napríklad na inovačnú výkonnosť jednotlivých odvetví.

Po druhé je **nevyhnutné zvážiť účinky konkurencieschopnosti na všetky ostatné politické iniciatívy** ako politika v oblasti dopravy, energetiky, životného prostredia alebo sociálna politika a politika ochrany spotrebiteľa, ale taktiež i politika jednotného trhu či obchodná politika. Ide o kľúčové zložky celkového balíka, pretože môžu významne vplývať na náklady, ceny a konkurencieschopnosť priemyslu v oblasti inovácií.

Tento nový prístup charakterizujú tieto znaky:

- **Zlúčenie horizontálnej základne s uplatňovaním v jednotlivých odvetviach.** Vzhľadom na súčasné výzvy si rôzne hospodárske odvetvia vyžadujú vynaložiť nemalé úsilie na prispôbenie a ambiciózne prechodné stratégie. **Všetky odvetvia sú dôležité a Komisia bude aj naďalej uplatňovať prístup prispôbený potrebám každého odvetvia.** V náležitých prípadoch Komisia zváži vhodné opatrenia na informovanie zákazníkov a podporu priemyselnej excelentnosti v príslušných odvetviach. **Koordinované opatrenia politickej odozvy na európskej úrovni.** Rozdelenie práce na celosvetovej úrovni sa zintenzívňuje a koncepcia národných odvetví alebo výrobných odvetví, ktoré by len v nepatrnnej miere prichádzali do kontaktu s inými odvetviami alebo zvyškom sveta, čoraz viac stráca na význame.
- Do úvahy by sa mal brať **celý hodnotový a dodávateľský reťazec** od prístupu k energiám a surovinám až po záručný a pozáručný servis a recykláciu materiálov. Niektoré súčasti

tohto reťazca sa nevyhnutne nachádzajú mimo Európy, a preto je nevyhnutné, aby si všetky výrobné odvetvia vyvinuli tzv. „globalizačný reflex“.

- **Komisia bude pravidelne podávať správy o konkurencieschopnosti, priemyselných politikách a priemyselnej výkonnosti EÚ a členských štátov.** Keďže mnohé z relevantných rámcových podmienok pre konkurencieschopný a udržateľný priemysel sú stanovené na úrovni členských štátov, monitorovanie by sa malo vzťahovať nielen na výsledky, ale aj na politiky v oblasti konkurencieschopnosti².

Úspech novej priemyselnej politiky sa priamo prejaví vo forme väčšieho rastu a tvorby pracovných miest a lepšej konkurencieschopnosti európskeho priemyslu na medzinárodnej úrovni. Okrem toho v súlade so všeobecnými snahami stratégie Európa 2020 by sa využívanie zdrojov a energií a emisie skleníkových plynov mali oddeliť od rastu výstupov.

3. ZLEPŠENIE RÁMCOVÝCH PODMIENOK PRE PRIEMYSEL

3.1. Previerka konkurencieschopnosti a zavedenie inteligentnej regulácie

Napriek dobre rozvinutému súboru právnych predpisov a regulačných opatrení EÚ existuje značný priestor na zlepšenie regulácie na európskej i vnútroštátnej úrovni. Je zásadne dôležité vykonať ďalší krok smerom k **inteligentnej regulácii**³ na všetkých úrovniach regulačných zásahov a vo všetkých oblastiach rôznych politík, ktoré majú vplyv na priemyselnú konkurencieschopnosť. Tento krok zahŕňa dva aspekty:

V prvom rade je dôležité zabezpečiť, aby boli všetky návrhy v oblasti politík s významným vplyvom na priemysel podrobené dôkladnej analýze ich dopadu na konkurencieschopnosť. Príkladom takýchto opatrení sú nové právne predpisy týkajúce sa vnútorného trhu, hlavné regulačné opatrenia týkajúce sa finančných trhov, ktoré môžu mať vplyv na prístup k finančným prostriedkom, a nové právne predpisy týkajúce sa zmeny klímy alebo životného prostredia. **Analýza dopadov na konkurencieschopnosť by sa vykonala v rámci existujúceho postupu posúdenia vplyvov prostredníctvom:**

- posúdenia a vykázania celkového dopadu návrhu na konkurencieschopnosť vrátane dopadu na investície, náklady, ceny a inovácie v priemysle a jednotlivých odvetviach, ako aj vplyvu na spokojnosť spotrebiteľov, pričom sa osobitne zohľadní možné vzájomné pôsobenie medzi návrhom v oblasti príslušnej politiky a inými existujúcimi alebo plánovanými právnymi predpismi alebo regulačnými opatreniami;
- zabezpečenia transparentnosti plánovaného posúdenia vplyvu prostredníctvom uverejnenia harmonogramov všetkých iniciatív, ktoré pravdepodobne majú významný dopad, a to najmä tých, ktoré sa týkajú konkurencieschopnosti;
- vyžiadania si názorov podnikov a iných zainteresovaných strán pri príprave dôležitých legislatívnych iniciatív prostredníctvom konzultácií so zainteresovanými stranami a vyzvaním týchto strán k tomu, aby používali harmonogramy pri vypracúvaní ich vstupov do procesu tvorby politiky;

² Pracovný dokument útvarov Komisie o výsledkoch a politikách členských štátov v oblasti konkurencieschopnosti SEK(2010) 1272. Hlavné zistenia tejto správy týkajúce sa výziev, ktoré sú spoločné pre všetky členské štáty EÚ, sú zvýraznené v texte v rámečkoch.

³ KOM(2010) 543

- neustáleho zabezpečovania toho, aby všetky dôležité návrhy Komisie, ktoré pravdepodobne budú mať závažné účinky, vrátane akčných plánov (a poverení na obchodné rokovania), boli podrobené posúdeniu vplyvov a predložené Výboru na posudzovanie vplyvu;
- konkretizovania v harmonogramoch pripojených k ročnému pracovnému programu toho, ktoré opatrenia by mali byť podrobené posúdeniu vplyvu.

Druhým prvkom je **ex post hodnotenie** účinkov právnych predpisov na konkurencieschopnosť. Systematické hodnotenie právnych predpisov sa musí stať neoddeliteľnou súčasťou inteligentnej regulácie. Hodnotenie výsledkov povedie k tvorbe politiky, ktorá bude lepšie zodpovedať potrebám a bude založená na dôkazoch a transparentná, a pomôže to identifikovať nové príležitosti na zlepšenie kvality právnych predpisov vrátane ich zjednodušenia a zníženia administratívneho zaťaženia. Keďže v minulosti bolo prirodzené, že právne predpisy sa zameriavali na riešenie prvoradých cieľov (ako napríklad zabezpečenie regulácie jednotného trhu, splnenie cieľov v oblasti životného prostredia atď.), možné vedľajšie účinky na priemyselnú konkurencieschopnosť a najmä kumulatívny účinok právnych predpisov nebol vždy v plnej miere hodnotený. Komisia preto zamýšľa doplniť hodnotenie jednotlivých právnych predpisov o komplexnejšie hodnotenia politik. Týmto „kontrolami účelnosti“ sa posúdi, či regulačný rámec pre príslušnú oblasť politiky spĺňa účel a pokiaľ nie, čo by sa malo zmeniť. Cieľom tohto procesu je znížiť administratívne zaťaženie a zefektívniť právnu úpravu, kde časom došlo k navrstveniu predpisov, prostredníctvom vytýčenia prípadov prekryvania, medzier v úprave, nezrovnalostí a zastaralých opatrení. V tejto súvislosti môžu skúsenosti nadobudnuté pri zjednodušovaní právnych predpisov v rámci „nového prístupu“ pre jednotný trh s tovarom poskytnúť cenné vhľady.

Napriek značnému pokroku v posledných rokoch väčšina členských štátov stojí aj naďalej pred závažnými a identifikovateľnými výzvami týkajúcimi sa inteligentnej regulácie a podnikateľského prostredia, najmä v súvislosti s MSP. Členské štáty by mali vynaložiť väčšie a systematickejšie úsilie na zníženie administratívneho zaťaženia v záujme lepšej regulácie a politiky elektronickej verejnej správy, uplatňovania zásady „najskôr myslieť v malom“ a zjednodušenia podporných programov. Vďaka výmene osvedčených postupov medzi tvorcami politik sa môžu ciele politik dosiahnuť spôsobmi, ktoré by boli menej zaťažujúce.

Taktiež je nevyhnutné aj naďalej zlepšovať podnikateľské prostredie, najmä pre MSP: V tejto súvislosti sa už dosiahol značný pokrok v rámci Lisabonskej stratégie a **iniciatívy na podporu malých a stredných podnikov** („Small Business Act“) prijatej Komisiou v júni 2008⁴. Vyžaduje sa však ďalší pokrok prostredníctvom sústavného uplatňovania zásady „najskôr myslieť v malom“ a prostredníctvom nových iniciatív na podporu konkurencieschopnosti MSP ako napr. prístup na trhy s ekologickými produktmi a k ekologickým inováciám a spolupráca medzi podnikmi a internacionalizácia.

⁴

KOM(2008) 394

Komisia:

- *v prípade všetkých dôležitých návrhov príslušných politik, ktoré majú závažné dôsledky na priemysel, vykoná podrobnú analýzu vplyvu na priemyselnú konkurencieschopnosť ako súčasť postupu hodnotenia vplyvu a bude vykonávať ex post hodnotenia a „kontroly účelnosti“ právnych predpisov EÚ vrátane otázok priemyselnej konkurencieschopnosti (od roku 2011);*
- *preskúma iniciatívu Small Business Act v záujme ďalšieho zlepšovania podnikateľského prostredia pre MSP a riešenia vznikajúcich problémov ako prístup na trhy s ekologickými produktmi a k ekologickým inováciám, spolupráca medzi podnikmi a internacionalizácia. (2010)*

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- *v prípade vlastných dôležitých návrhov príslušných politik zabezpečili vykonanie posúdenia ich vplyvu na priemyselnú konkurencieschopnosť, uplatňovali „kontroly účelnosti“ ich vlastných právnych predpisov,*
- *vykonávali iniciatívu Small Business Act, ďalej zlepšovali podnikateľské prostredie a konali v súlade so zásadou „najskôr myslieť v malom“.*

3.2. Zlepšenie prístupu podnikov k financiám

Je zásadne dôležité dosiahnuť **väčšiu odolnosť a efektívnosť finančných trhov** a zabezpečiť, aby boli vhodne stimulované k tomu, aby financovali reálnu ekonomiku a investície, než aby sa zapájali do finančných špekulácií. Pri regulácii finančných trhov sa musíme vyhnúť tomu, aby došlo k ohrozeniu krátkodobých finančných potrieb reálnej ekonomiky a schopnosti spoločností zaistiť riziká.

Prístup k financiám väčšina členských štátov označila za dôležitý problém, najmä pre MSP a pokiaľ ide o financovanie inovácií. Mnoho krajín použilo dočasný rámec pre štátnu pomoc na rozvoj opatrení na ozdravenie hospodárstva. Členské štáty konkrétne posilnili systémy vývozných úverov, vývozného poistenia a bankových záruk za úvery pre MSP. Oneskorené platby zo strany verejného sektora sú aj naďalej problémom vo väčšine krajín a v niektorých krajinách je stanovený jasný cieľ zredukovať prípady oneskorenia platieb.

V dôsledku finančnej a hospodárskej krízy zostáva **prístup podnikov, najmä MSP, k financiám** aj naďalej veľkou výzvou. Pokiaľ ide o dostupnosť úverov, situácia sa ešte stále nevrátila do normálu a finančné trhy si zachovávajú negatívny postoj voči riziku. Komisia spolu s finančnými inštitúciami a zástupcami podnikov zriadila finančné fórum pre MSP na posúdenie a propagáciu osvedčených postupov a hľadanie nových inovatívnych postupov na zabezpečenie prístupu podnikov, najmä MSP, k financiám.

Modernizácia priemyselnej základne Európy a infraštruktúry, na ktorej spočíva, si bude vyžadovať značné nové investície, čo bude predpokladať využitie **väčšieho množstva súkromného kapitálu na účely výrobných investícií**, najmä na trhoch s rizikovým kapitálom. To sa týka najmä financovania začínajúcich podnikov, dynamicky sa rozvíjajúcich firiem, výskumu a vývoja a inovácií, ktoré často nemožno financovať z finančného toku. Vzhľadom na nedávne veľmi výrazné zhoršenie stavu verejných financií v niekoľkých členských štátoch by sa mali preskúmať nové a inovatívne riešenia vrátane programov

spolufinancovaných z prostriedkov regionálnej politiky EÚ a spoločnej poľnohospodárskej politiky v agropotravinárskom odvetví s cieľom zabezpečiť efektívnu a účinnú finančnú podporu a pomôcť tak prispôsobiť verejné financovanie a stimulačné mechanizmy strategickým cieľom EÚ.

Dobre fungujúce finančné trhy sú tiež nevyhnutným predpokladom pre rozsiahle súkromné investičné projekty a investície. Môžu prilákať súkromný a verejný kapitál z krajín mimo EÚ vrátane **priamych zahraničných investícií** zo štátnych investičných fondov. Je veľmi dôležité, aby v súlade s osvedčenými postupmi stanovenými MMF a OECD tieto fondy pôsobili v otvorenom investičnom prostredí a aby spĺňali určité normy týkajúce sa transparentnosti a riadenia.

Komisia:

- *predloží v súlade s oznámením o ďalších krokoch v reforme finančných služieb⁵ právny predpis s cieľom zabezpečiť, aby sa finančné trhy stali odolnejšími a efektívnejšími a aby zároveň nedošlo k ohrozeniu finančných potrieb reálnej ekonomiky. Potenciálny vplyv na prístup k financiám, najmä v prípade MSP, sa posúdi a plne zohľadní pri príprave budúcich právnych predpisov;*
- *preskúma, či európske finančné nástroje možno v nasledujúcom programovom období po roku 2013 presmerovať tak, aby pomohli prekonať zlyhania trhu pri financovaní malých podnikov a inovácií;*

Členské štáty sa vyzývajú, aby vyvíjali a zdieľali osvedčené postupy týkajúce sa vládne programy pre prístup k financiám (2011/12).

4. POSILNENIE JEDNOTNÉHO TRHU

4.1. Vytvorenie jednotného trhu a posilnenie práv duševného vlastníctva

Jednotný trh bol jedným z hlavných hnacích motorov hospodárskeho rastu v Európskej únii za posledných 20 rokov. V priemysle EÚ sa prejavil značným znížením nákladov pri cezhraničnom obchodovaní, zvýšením konkurencie, výraznými úsporami z rozsahu a možnosťami vyplývajúcimi z trhu celoeurópskeho dosahu. Napriek tomu však zostáva niekoľko prekážok. Medzi ne patria rozdielne vnútroštátne pravidlá, zdvojenie postupov a ťažkosti pri prístupe na niektoré sektory trhu. Cieľom zákona o jednotnom trhu je riešiť tieto prekážky a súčasne obnoviť dôveru v jednotný trh, a to dôveru podnikov, pracovníkov, investorov a spotrebiteľov v to, že jednotný trh, ktorý povedie k vytvoreniu vysoko konkurencieschopného sociálneho trhového hospodárstva, prinesie prospech im všetkým.

V mnohých oblastiach právnej úpravy, ktorá je relevantná pre hospodársku činnosť, došlo k podstatnej **aproximácii práva**. Európsky priemysel a občania sa však aj napriek tomu stále stretávajú s 27 odlišnými a veľmi podrobnými právnymi prostriedkami na celoštátnej i na regionálnej úrovni. To brzdí účinné rozdeľovanie zdrojov v Európe a konkurencieschopnosť európskeho priemyslu. Je teda dôležité vykonať previerku existujúcich právnych predpisov a administratívnych postupov s cieľom **vytýčiť oblasti, v ktorých by sa prostredníctvom**

⁵ KOM(2010) 301.

d'alšej harmonizácie zvýšila efektívnosť. Kým v niektorých oblastiach sa táto práca už začala, v mnohých iných sa ešte len musí vykonať

Služby pre podniky ako napr. logistika, správa zariadení, dizajn, marketing a reklama sa stávajú čoraz dôležitejšími pre modernú výrobu. Nielenže sú dôležitými vstupmi, ale zvyšujú aj hodnotu produktov. Kým vykonaním smernice o službách sa odstránili administratívne prekážky cezhraničného poskytovania služieb, existujú ďalšie oblasti, kde prekážky pretrvávajú a kde je potrebné zlepšiť fungovanie vnútorného trhu so službami. Priemyselní používatelia externých služieb majú tak do činenia s trhom, ktorý je značne roztrieštený, netransparentný a často nemá dôkladne vymedzené normy kvality. Ak chceme vytvoriť prosperujúci jednotný trh so službami pre podniky, vyžadujú si tieto problémy naliehavé riešenie.

Veľmi dôležité a dlho očakávané sú zlepšenia v **európskom systéme práv duševného vlastníctva**, najmä pokiaľ ide o patenty EÚ a systém riešenia sporov vo veci patentov EÚ. Prevod, správa a používanie práv duševného vlastníctva sú kľúčom k rozprúdeniu snáh v oblasti výskumu a vývoja i inovácií, ktoré majú zásadný význam pre dlhotrvajúcu konkurencieschopnosť. Okrem toho prevod týchto práv musí ísť ruka v ruke s účinným vykonávaním. **Falšovanie a pirátstvo** na jednotnom trhu a v zahraničí má dopad na stále väčší počet rôznych odvetví a širokú škálu jednotlivých podnikov. Falšovanie tovaru ako lieky, elektronické vybavenie a automobilové diely môže viesť k závažnému ohrozeniu zdravia a bezpečnosti, ako aj k nižšej ziskovosti odvetvia a stimulom k inováciám.

Komisia:

- zabezpečiť včasné vykonanie zákona o jednotnom trhu;
- vypracuje viacročný akčný plán EÚ na zriadenie dohľadu nad trhom EÚ. Okrem toho v spolupráci s vnútroštátnymi colnými orgánmi a orgánmi dohľadu nad trhom vypracuje usmernenia o vykonávaní colných kontrol, pokiaľ ide o bezpečnosť výrobkov.
- vykoná previerku právnych predpisov EÚ vo zvolených oblastiach, a to najmä v oblasti voľného pohybu tovarov, s cieľom označiť oblasti, v ktorých by sa vďaka ďalšej harmonizácii mohli významne znížiť náklady na cezhraničné vykonávanie podnikateľskej činnosti;
- zriadi skupinu na vysokej úrovni pre podnikateľské služby, ktorá sa má zaoberať medzerami, normami a inováciami na trhu a otázkami medzinárodného obchodu týkajúcimi sa priemyslu ako napr. logistika, správa zariadení, marketing a reklama (2012);
- v novembri 2010 stanoví svoju budúcu činnosť na posilnenie presadzovania práv duševného vlastníctva, a to najmä pokiaľ ide o iniciatívu na posilnenie európskeho strediska pre monitorovanie falšovania a pirátstva.

Rada a Európsky parlament sa vyzývajú, aby:

- bezodkladne prijali návrhy týkajúce sa patentu EÚ a jednotného systému na riešenie sporov vo veci patentov, aby bolo možné začať vydávať prvé patenty v roku 2014;

- *vyvinuli a zdieľali osvedčené postupy a materiály týkajúce sa dohľadu nad trhom, cla a všeobecných podporných opatrení pre podniky s cieľom zlepšiť presadzovanie práv duševného vlastníctva.*

4.2. Politika hospodárskej súťaže

Fungujúce konkurencieschopné trhy prispievajú ku konkurencieschopnosti európskeho priemyslu viacerými spôsobmi. Hospodárska súťaž poháňa inovácie, prináša zvýšenie efektívnosti a stimuluje firmy k zvyšovaniu ich produktivity. Zaručením rovnakých podmienok umožňuje politika hospodárskej súťaže prístup na rozsiahly a sofistikovaný vnútorný trh EÚ. Konkurencieschopné trhy tiež vytvárajú tlak na podniky, aby zvyšovali efektívnosť s cieľom nadobudnúť a zachovať si konkurencieschopnosť.

Okrem toho pravidlá hospodárskej súťaže vytvárajú osobitné rámce na podporu konkurencieschopnosti európskeho priemyslu a prechodu na zdrojovo efektívnejšie hospodárstvo. Prostredníctvom kontroly štátnej pomoci, protimonopolnej kontroly a kontroly fúzií Komisia chráni hospodársku súťaž v rámci vnútorného trhu pred narušením. Okrem toho uplatňovanie pravidiel hospodárskej súťaže je dôležitým nástrojom ochrany európskych podnikov pred praktikami narušajúcimi hospodársku súťaž ako napr. rozdelenie trhu, hromadenie kapacít alebo predchádzanie cezhraničným aktivitám, ktoré vedú k zvyšovaniu cien. To je osobitne dôležité pre trhy so vstupmi ako napr. so službami súvisiacimi s priemyslom, ktoré sú dôležité pre konkurencieschopnosť európskeho priemyslu z hľadiska nákladov.

Okrem toho politika hospodárskej súťaže je vďaka tomu, že posilňuje inovácie a zvyšuje produktivitu, účinným nástrojom pre európske podniky na riešenie otázok konkurencieschopnosti v globálnom meradle vrátane ich postavenia na medzinárodných trhoch. Najmä kontrola fúzií predstavuje dôležitý nástroj, ktorý spoločnostiam umožňuje reštrukturalizovať sa prostredníctvom fúzií, aby rozšírili svoj dosah, a zároveň európskym priemyselným zákazníkom a spotrebiteľom zabezpečuje ochranu pred zvyšovaním cien a inými protisúťažnými účinkami.

Kontrola štátnej pomoci má zásadnú úlohu pri predchádzaní narušenia jednotného trhu. Koncepcia pravidiel štátnej pomoci okrem toho prispieva k podpore konkurencieschopnosti priemyslu v Európe. Pravidlá štátnej pomoci vytvárajú rámec, ktorý usmerňuje investície členských štátov tak, aby riešili zistené zlyhania trhu.

4.3. Zlepšenie infraštruktúry

Konkurencieschopnosť európskeho priemyslu v rozhodujúcej miere závisí od kvality a účinnosti **služieb energetickej, dopravnej a komunikačnej infraštruktúry**. Skvalitnenie a modernizácia týchto sietí má zásadný význam. Dopravné siete sa musia zlepšiť, aby sa odstránili prekážky a zlepšili cezhraničné spojenia. Energetické siete sa musia skvalitniť a modernizovať tak, aby zahŕňali inteligentné rozvodné siete, uľahčili začlenenie obnoviteľných energií, zabezpečili plne funkčný vnútorný trh s energiou a zlepšili bezpečnosť dodávok energie. Je potrebné vynaložiť viac úsilia na skvalitnenie infraštruktúry v nových členských štátoch a menej rozvinutých regiónoch. Tieto zlepšenia si budú vyžadovať rozsiahle investície a rozvoj inovatívnych finančných riešení ako projektové dlhopisy a verejno-súkromné partnerstvá. V hlavnej iniciatíve „Digitálna agenda“ sa uvádzajú výzvy a navrhujú politické riešenia v oblasti komunikácií. Podobne pripravované oznámenie o energetickej infraštruktúre a biele kniha o udržateľnej doprave sa budú zaoberať touto

problematikou v kontexte energetickej a dopravnej infraštruktúry. Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR) a Kohézny fond zohrávajú významnú úlohu vo vývoji a modernizácii takejto infraštruktúry.

Hospodárska súťaž, efektívnosť verejných a súkromných služieb a infraštruktúra sú veľmi dôležitými rozhodujúcimi faktormi priemyselnej konkurencieschopnosti v členských štátoch. V mnohých členských štátoch zostáva aj naďalej výzvou narastajúca konkurencieschopnosť v sieťových priemyselných odvetviach. V niektorých členských štátoch je potrebné zamerať pozornosť na infraštruktúru cestnej dopravy a energetickú infraštruktúru. Dlhé povoľovacie postupy a akceptácia zo strany verejnosti tiež predstavujú významné prekážky vo vývoji infraštruktúry.

Určité európske sieťové služby sa často poskytujú za **relatívne vysoké ceny**. Ceny elektrickej energie v Európe sú podľa medzinárodných štandardov v priemere vysoké. V odvetví energetiky existuje preto potreba zabezpečiť účinné fungovanie vnútorného trhu a nedávno prijatý tretí balík opatrení v oblasti energetiky bude v tomto procese základným nástrojom. Na obmedzenie prípadov narušania hospodárskej súťaže napríklad formou zneužívania dominantného postavenia subjektov na trhu sa vyžaduje dôslednejšie presadzovanie pravidiel hospodárskej súťaže. Ponechanie tejto otázky bez riešenia by viedlo k zvýšeniu rizika relokalizácie.

Napokon rôzne energetické, dopravné a komunikačné siete **musia byť lepšie integrované**, aby umožnili poskytovanie nových konkurencieschopných služieb. Zároveň **by táto integrácia priniesla nové zdroje rastu a inovácií**.

Komisia:

- *prijme konkrétne opatrenia na vytvorenie účinného vnútorného trhu v odvetví cestnej, leteckej, železničnej a vodnej dopravy (pripravovaná Biela kniha o dopravnej politike) a odstráni kritické miesta v doprave prostredníctvom pripravovanej revízie usmernení TEN-T na základe novej metodiky pre plánovanie TEN-T, ktorého podstatou je vytvorenie základnej siete;*
- *prijme balík opatrení v oblasti energetickej infraštruktúry, ktorým sa okrem iného má podporiť vytvorenie vnútorného trhu s energiou na základe riešenia problematiky chýbajúcich prepojení európskeho významu a navrhovania nástrojov na zabezpečenie ich včasného vykonania;*
- *zintenzívni svoje snahy o liberalizáciu trhov EÚ s energiou s cieľom posilniť konkurencieschopnosť v odvetví energetiky a predísť tomu, aby výrobné odvetvie EÚ nebolo v značne znevýhodnenom postavení na globálnych trhoch;*
- *spolu so skupinou EIB vytvorí stratégiu na financovanie infraštruktúry vrátane zavedenia projektových dlhopisov EÚ a podpory využívania verejno-súkromných partnerstiev.*

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- *venovali osobitnú pozornosť riešeniu označených kritickým miest v oblasti dopravy a cezhraničného prepojenia energetických rozvodných sietí.*
- *bezodkladne implementovali tretí balík opatrení týkajúci sa vnútorného trhu s energiou.*

4.4. Normalizácia

Normalizácia, či už na európskej, medzinárodnej alebo celoštátnej úrovni, je jednou z kľúčových oblastí politiky, ktorá môže priniesť hospodársky prospech z harmonizácie a úspor z rozsahu. Aj na samotných trhoch dochádza často k vytváraniu faktických noriem prostredníctvom vedúceho postavenia v oblasti technológií, trhových dohôd a/alebo dominantného postavenia na trhu.

Európske normy už teraz zohrávajú dôležitú úlohu, pokiaľ ide o uľahčovanie prenikania inovatívnych tovarov na trh a znižovanie výrobných nákladov. Postup stanovovania noriem, ktorý podnecuje konkurencieschopnosť a vytvára situáciu, v rámci ktorej rôzni poskytovatelia technológií súťažia o zásluhy, podporuje priemyselnú politiku tým, že zabezpečuje, aby priemyselní používatelia a v konečnom dôsledku aj spotrebitelia mali prospech z noriem, ktoré zabezpečujú, že ceny technológií nie sú nad konkurenčnými úrovňami. Pokiaľ ide o výrobné odvetvia, celkovým cieľom pre nasledujúce desaťročie bude vytvoriť **systém noriem pre Európu**, ktorý bude spĺňať očakávania subjektov na trhu ako aj európskych verejných orgánov. Tento cieľ je potrebné dosiahnuť v rýchlom meniacom svete a spoločnosti a pokiaľ možno mal by presadzovať európsky záujem v globalizovanom hospodárstve aj nad rámec jednotného trhu. Európa musí prijať ďalšie opatrenia, aby si udržala svoje strategické postavenie v oblasti medzinárodnej normalizácie.

Okrem toho je normy potrebné prispôbiť tak, aby európskej politike boli nápomocné pri riešení „rámcových problémov“ ako zmena klímy, trvalá udržateľnosť, starnutie a inovácie ako také. Normy by sa mali stať neoddeliteľnou súčasťou výskumu a rozvoja politik už na začiatku procesu. Ak bude Európa hnacím motorom rozvoja európskych alebo medzinárodných noriem pre tieto novo sa objavujúce tovary a technológie (ako napr. nanotechnológie a iné kľúčové podporné technológie, elektrické vozidlá, zdravotnícke technológie, energeticky efektívne produkty, obnoviteľné zdroje energií a iné environmentálne technológie a podnikateľské služby), môže vytvoriť konkurenčnú výhodu pre svoje spoločnosti a uľahčiť obchod. Ak majú normy plniť túto úlohu a podnecovať inovácie, ako sa uvádza v hlavnej iniciatíve „Únia inovácií“, Európa potrebuje vyvinúť pružnejšie metódy spolupráce s normotvorcami a požiadať ich, aby na druhej strane používali celú škálu výstupov (špecifikácie, dohody z pracovných stretnutí) na podporu európskych politik spôsobom, ktorý bude spĺňať účel. To umožní pružnejší a rýchlejší rozvoj noriem v inovatívnych oblastiach.

Efektívnosť a účinnosť európskej normalizácie je potrebné optimalizovať, a to podporovaním pevnejších štruktúr pre harmonizované normy, lepších postupov stanovovania noriem na všetkých úrovniach a rýchleho prijímania najlepších dostupných globálnych noriem tam, kde sú postupy stanovovania globálnych noriem dobre zaužívané ako napr. odvetvie IKT. Normy by nemali predstavovať ďalšie zaťaženie, napr. pre MSP. Naopak, mali by prinášať zvýšenie efektívnosti a pôsobiť ako motivačný faktor pre inovácie. Konečným cieľom by malo byť zblíženie noriem na svetovej úrovni.

Komisia:

- *na začiatku roka 2011 predstaví prostredníctvom oznámenia a návrhu právneho predpisu o normalizácii stratégiu na posilnenie úlohy európskej normalizácie v rýchlom meniacom svete a spoločnosti. To bude zahŕňať zrýchlenie normalizačných postupov (okrem iného sa to týka zrýchlenia postupov v rámci odvetvia IKT), väčšie zapojenie MSP a iných zainteresovaných strán a rozvoj noriem pre služby. V oznámení sa budú taktiež skúmať*

možnosti, ako by bolo možné zabezpečiť, aby bol systém normalizácie v dlhodobom meradle schopný prispôbiť sa rýchlo sa meniacemu prostrediu a prispieť k európskym strategickým vnútorným a vonkajším cieľom, a to aj prostredníctvom nezávislého preskúmania.

5. NOVÁ PRIEMYSELNÁ INOVAČNÁ POLITIKA

5.1. Priemyselné inovácie

Zvládnutie výziev celosvetovej konkurencie a väčšej udržateľnosti vyžaduje dosiahnutie špičkovej úrovne v inováciách. Inovácie sú kľúčovým predpokladom produktivity, vyššej energetickej a materiálnej efektívnosti, zlepšenia výkonnosti tovarov a služieb a vytvárania nových trhov. Európa však nedokáže dostatočne dobre premieňať svoje špičkové nápady na obchodovateľné tovary a služby. Potrebuje novú politiku priemyselných inovácií, ktorá by podnietila omnoho rýchlejší vývoj a obchodné využívanie tovarov a služieb a zabezpečila, aby firmy z EÚ boli na trhu prvé. Bez takýchto inovácií nebude európsky priemysel schopný úspešne konkurovať na globálnych trhoch, a to tak v tradičných priemyselných odvetviach, ako aj v tých, ktoré využívajú technológie.

Hlavná iniciatíva „Únia inovácií“ naznačuje všeobecný prístup, ktorý povedie k úspešnému a výslovne európskemu modelu inovácií. Existuje naliehavá potreba zlepšiť koordináciu v oblasti vzdelávania, výskumu a vývoja a inovačných snáh, zvýšiť súdržnosť vo vede, spolupracovať v oblasti technológií a inovácií so zvyškom sveta, zaujať globálny prístup k spoločenským výzvam, nastoliť rovnaké podmienky pre výskum, vývoj a inovácie, zlepšiť prístup k financovaniu a rizikovému kapitálu a zodpovedajúcim spôsobom sa zamerať na konkurencieschopnosť i na spoločenské výzvy.

Kľúčovou výzvou je potreba urýchlene rozvinúť a priniesť na trh silné stránky európskeho výskumu v oblasti vznikajúcich technológií. **Kľúčové podporné technológie**⁶ ako priemyselné biotechnológie, nanotechnológie, nové zdokonalené materiály, fotonika, mikro a nano elektronika a pokročilé výrobné systémy môžu v ďalšom desaťročí poskytnúť základňu pre širokú škálu nových procesov, tovarov a služieb vrátane vývoja celkom nových priemyselných odvetví. Európa má vedúce postavenie, pokiaľ ide o vedecký výskum, je však potrebné zabezpečiť včasné obchodné využívanie a prijatie týchto technológií v celom priemysle EÚ vrátane malých a stredných podnikov. S cieľom urýchliť rozvoj komerčných technológií sa vyžaduje užšia spolupráca v oblasti politík a programov týkajúcich sa technológií, lepší prístup k financovaniu a posilnenie podpory pre pilotné a ukážkové projekty. Na vytvorenie pulzujúceho vnútorného trhu s inovatívnym tovarom a službami je potrebná včasná príprava právnych predpisov v oblasti vnútorného trhu, rýchlejšie vytváranie noriem, včasné riešenie obáv zákazníkov a zadávanie verejných zákaziek v obchodnej a predobchodnej fáze. V rámci iniciatívy Únia inovácií bolo vyhlásené strednodobé preskúmanie usmernení o štátnej pomoci pre výskum, vývoj a inovácie, ktoré by malo objasniť, aké formy inovácií možno podporovať vrátane kľúčových podporných technológií a inovácií zaoberajúcich sa riešením hlavných spoločenských výziev a ako ich môžu členské štáty čo najlepšie využiť.

⁶ KOM(2009) 512

Členské štáty, ktoré dosahujú nadpriemerné výsledky v oblasti inovácií, boli vo svojej reakcii na hospodársku krízu proaktívne, a najmä využili dodatočné dočasné opatrenia na stimuláciu výskumu a inovácií. V krajinách, ktoré sú v tejto súvislosti pod priemerom EÚ, tomu tak vo všeobecnosti nebolo, čo naznačuje rozširujúca sa priepasť v inovačnej výkonnosti v oblasti výskumu a vývoja. Potreba zlepšovať zručnosti a posilňovať podiel technológií a podiel činností náročných na vysokú kvalifikáciu je v prípade týchto krajín ešte dôležitejšia.

Aby si európsky priemysel zachoval konkurencieschopnosť, musí tiež posilniť svoju **znalostnú základňu** a investovať do výskumu a vývoja tak, aby docielil inteligentné, udržateľné a inkluzívne hospodárstvo. Od roku 2004 Komisia podporovala vytváranie európskych technologických platforiem s cieľom zhromaždiť zainteresované strany priemyslu na úrovni EÚ, vytvoriť spoločnú víziu v oblasti výskumu a vývoja a získať spätnú väzbu v súvislosti s politikami EÚ. Na podporu ďalšieho výskumu na európskej úrovni v oblastiach s vysokým inovačným potenciálom boli zriadené spoločné technologické iniciatívy. Komisia taktiež vytvorila tri verejno-súkromné partnerstvá ako súčasť balíka hospodárskeho ozdravenia: „závody budúcnosti“, „energeticky účinné budovy“ a „ekologické autá“. Cieľom týchto partnerstiev je podporiť strednodobý a dlhodobý výskum a vývoj, ktorý by reagoval na naliehavé výzvy v oblasti konkurencieschopnosti a udržateľnosti hlavných priemyselných odvetví. Znalostné a inovačné komunity v rámci **Európskeho inovačného a technologického inštitútu** spájajú na úrovni EÚ celý inovačný reťazec počnúc vzdelávaním a výskumom až po obchodné využitie, ktorý kladie dôraz na pevné riadenie a poskytuje vzory pre stimuláciu inovácií.

Lepšie využívanie **IKT pre priemyselnú konkurencieschopnosť, optimalizáciu zdrojov a inovácie** bude mať tiež zásadný význam pre budúcu konkurencieschopnosť, ako sa stanovuje v **hlavnej iniciatíve „Digitálna agenda“** v rámci stratégie Európa 2020⁷. Podniky v EÚ budú pravdepodobne čeliť stále sa zvyšujúcemu nedostatku odborníkov v oblasti IKT a pokročilých používateľov IKT. Zároveň je potrebné podporovať inovatívnejšie využívanie IKT v rámci celých priemyselných hodnotových reťazcov, aby sa zjednodušili obchodné transakcie (napríklad pomocou elektronickej fakturácie) a aby sa zvýšila celková konkurencieschopnosť prostredníctvom ukážkových projektov, čo by napomohlo integrácii podnikov, najmä MSP, do globálnych digitálnych hodnotových reťazcov.

Aby bol politika v oblasti inovácií účinná, potrebujeme vedieť viac o **inovačnej výkonnosti v jednotlivých odvetviach** a o ich budúcom potenciáli. Sledovaním inovácií v odvetviach, ktoré vykonáva Komisia, sa určili kľúčové výzvy vo viacerých odvetviach a poukázalo sa na zásadné rozdiely medzi jednotlivými krajinami a odvetviami. Zlepšiť projektovanie politických nástrojov EÚ, ktoré by podporili štrukturálne zmeny a inovácie, najmä v rozvinutých odvetviach, má zásadný význam. Cezhraničná spolupráca naprieč odvetviami môže navyše podporiť tvorivosť a inovácie v podnikoch. Takáto spolupráca si vyžaduje, aby podniky prekročili hranice svojich odvetví, takže sú potrebné nové mechanizmy, ktoré zabezpečia plodné výmeny myšlienok a obchodných modelov. Potenciál pre tieto kontakty medzi rôznymi odvetviami je potrebné ďalej skúmať a pretaviť ho do politických riešení.

Klastre a siete zlepšujú priemyselnú konkurencieschopnosť a inovácie tým, že zlučujú zdroje a odborné znalosti a propagujú spoluprácu medzi podnikmi, verejnými orgánmi a univerzitami. Cieľom regionálnych, vnútroštátnych a európskych klastrových politík by malo byť prekonanie existujúcich zlyhaní trhu a medzier vo financovaní, a to najmä tým, že

⁷ KOM(2010) 245.

budú pôsobiť ako mosty medzi spoločnosťami a výskumnými inštitúciami. Regionálna politika EÚ a rámcové programy pre výskum pomáhajú regiónom vyvíjať stratégie inteligentnej špecializácie, ktoré posilnia ich konkurencieschopnosť vytvorením inovačných oblastí. V nadväznosti na dosiahnuté úspechy vzniká potreba vyvinúť globálne konkurencieschopné klastre a siete pre tradičné klastre ako aj pre klastre výskumu, vývoja a inovácií. Prostredníctvom miestnych klastrov, ktoré sú prepojené v rámci celej Európy, možno dosiahnuť kritické množstvo pre výskum, vývoj, inovácie, zručnosti, financovanie a vzájomné obohacovanie nápadmi a podnikateľskými iniciatívami. Rôzne klastrové iniciatívy je však potrebné skonsolidovať a zjednodušiť.

Súčasný rámec Spoločenstva pre štátnu pomoc na výskum, vývoj a inovácie poskytuje bonus nad rámec intenzity pomoci pre projekty spolupráce v oblasti výskumu, vývoja a inovácií, t. j. projekty, ktoré sa realizujú najmenej v dvoch členských štátoch alebo ktoré zahŕňajú spoluprácu s MSP. Členským štátom tiež umožňuje ohlásiť pomoc na podporu vykonávania dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu podľa článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ. Bolo by vhodné povzbudiť členské štáty k tomu, aby tento nástroj využívali.

Komisia:

- začne iniciatívu na podporu včasného zavádzania, prijímania a obchodného využívania konkurencieschopných kľúčových podporných technológií;
- bude propagovať priemyselný výskum, vývoj a inovácie pokročilých výrobných technológií, pričom bude stavať na iniciatíve „závody budúcnosti“, aby podporila modernizáciu priemyselnej základne EÚ a poskytla odpoveď na spoločenské výzvy, akými sú energetická účinnosť, zmena klímy a nedostatok zdrojov;
- bude podporovať iniciatívy, ktoré spájajú inštitúcie vysokoškolského vzdelávania a podniky s cieľom zlepšiť úroveň vysokokvalifikovaných európskych pracovníkov, napr. iniciatívu o elektronických zručnostiach, ktorá je zameraná na pokročilých priemyselných používateľov IKT a „znalostné aliancie“ medzi vzdelávacími inštitúciami a podnikmi, financované prostredníctvom pilotnej akcie spočívajúcej vo vytvorení fóra medzi univerzitami a podnikmi;
- bude podporovať nové podnikateľské koncepcie a príslušné výrobné technológie zamerané na vývoj udržateľných, užívateľsky zameraných dizajnerských výrobkov v textilnom a odevnom priemysle ako aj na iných veľkých spotrebiteľských trhoch;
- rozpracuje politické prístupy, ktoré podporia potenciál pre väčšie vzájomné obohacovanie medzi odvetviami vrátane tradičných výrobných odvetví a malých a stredných podnikov;
- predstaví novú stratégiu pre globálne konkurencieschopné klastre a siete vrátane konkrétnych činností propagujúcich globálne konkurencieschopné klastre a siete v tradičných i novo vznikajúcich odvetviach (2011);
- bude podporovať paralelné oznamovanie spoločných cezhraničných projektov spolupráce v oblasti výskumu, vývoja a inovácií.

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- podporovali užšiu spoluprácu medzi politikami, ktoré sú zamerané na kľúčové podporné technológie, s cieľom maximalizovať súčinnosť a doplnkovosť pri rozširovaní technológií;
- podporovali „inteligentnú špecializáciu“ v rámci regionálnych politík EÚ s cieľom vytvárať klastre a zlepšiť inovačnú výkonnosť regiónov.

5.2. Základňa zručností

Modernizácia základne zručností v Európe bude jedným z hlavných cieľov **hlavnej iniciatívy „Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta“**. Táto iniciatíva prispeje k podpore európskej priemyselnej základne, keďže navrhuje opatrenia, ktoré majú zlepšiť fungovanie našich trhov práce a zabezpečiť, aby naši pracovníci mali vhodné zručnosti. Aj napriek vysokej nezamestnanosti má európsky priemysel problémy nájsť zamestnancov, ktorí by mali potrebné zručnosti na zaplnenie voľných pracovných miest. Očakáva sa, že tento nesúlad zručností s požiadavkami sa ešte zväčší, ak vezmeme do úvahy znižujúci sa počet aktívnych pracovníkov v dôsledku demografických zmien. Na modernizáciu priemyselných štruktúr sa budú vyžadovať nové zručnosti, nové pracovné podmienky a častejšie zmeny kariéry. Pracovníci potrebujú podporu, aby tieto procesy úspešne zvládli, a to prostredníctvom

flexikurity v rámci celoživotného vzdelávania. Nevyhnutná je väčšia koordinácia medzi vnútroštátnymi, regionálnymi a miestnymi vládami so silným zapojením sociálnych partnerov. Úloha Európskeho sociálneho fondu sa musí posilniť v záujme **podpory uskutočňovania aktívnych politík trhu práce a lepšieho súladu medzi zručnosťami pracovníkov a požiadavkami pracovných miest**. Pokiaľ ide o politiky v oblasti **vzdelávania a odbornej prípravy**, musí sa zlepšiť koordinácia medzi verejným sektorom a priemyselnými partnermi. Najmä je nutné zvýšiť počet a kvalitu absolventov vedeckých, technologických, inžinierskych a matematických odborov. Počet pracovníkov so strednou úrovňou kvalifikácie musí tiež zodpovedať dopytu z rýchlo sa rozvíjajúcich odvetví, ako je energetika a odvetvia súvisiace so životným prostredím. Politiky na úrovni EÚ môžu mať zásadnú pridanú hodnotu, najmä pokiaľ napomáhajú pri zdieľaní informácií a osvedčených postupov.

Komisia:

- *bude podporovať vytváranie sietí medzi orgánmi členských štátov, ktoré sú zodpovedné za priemysel, vzdelávanie a zamestnanosť, aby si vzájomne vymieňali informácie a osvedčené postupy týkajúce sa trhov práce a stratégií v oblasti zručností;*
- *navrhne zásady usmernení pre rámcové podmienky vytvárania pracovných miest a tiež pre investície do rozvoja absolventov vedeckých, technologických, inžinierskych a matematických odborov.*

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- *viac využívali Európsky sociálny fond pre zvyšovanie kvalifikácií a reštrukturalizáciu.*

6. ČERPANIE VÝHOD Z GLOBALIZÁCIE

6.1. Obchod a medzinárodná regulácia

Úspešná liberalizácia obchodu, okrem iného prostredníctvom viacstranných a dvojstranných dohôd, a znižujúce sa náklady na dopravu a komunikáciu pomohli vytvoriť pulzujúci globálny trh a rýchly rast na nových trhoch pre vývoz z EÚ. Novo rozvíjajúce sa ekonomiky ťažkého kalibru ako Čína, India a Brazília **rýchle dohánajú** priemyselne rozvinutý svet **v produktivite a inováciách, kde doteraz zaostávali**. Priemysel preto musí aj naďalej ťažiť z týchto trhových príležitostí, a to tak, že sa bude transformovať a modernizovať, aby si udržal konkurenčnú výhodu. Je zrejmé, že priemysel EÚ ťaží z nového vývoja v pokrízovom vzostupe, v rámci ktorého napomohli novo rozvíjajúce trhy k značnému rastu. „**Oznámenie o raste obchodu a svetových záležitostiach**“⁸ stanovuje nový prístup Komisie k obchodnej politike ako súčasť stratégie Európa 2020.

Malo by sa vynaložiť osobitné úsilie na to, aby sa zabezpečilo, že tento rastúci konkurenčný tlak zo strany rozvíjajúcich sa ekonomík nebude založený na **stratégiách rastu, ktoré by zásadným spôsobom spočívali na protekcionistických opatreniach** na podporu vývozu a diskrimináciu voči dovozu. Skutočne existujú tendencie k nepripustnému využívaniu necolných prekážok obchodu, skrytých dotácií, diskriminačnému zadávaniu verejných zákaziek, nútenému prevodu technológií, riadeným kurzovým režimom a slabému

⁸ KOM(2010) 612.

presadzovaniu sociálnej ochrany a ochrany životného prostredia. Preto je zásadne dôležité pokračovať v prísnom sledovaní takých štátnych zásahov, ktoré narušujú hospodársku súťaž, a náležite konať. Európska **stratégia pre prístup na trh** predstavuje dôležitý nástroj na riešenie rôznych druhov prekážok obchodu, ktorým európske spoločnosti čelia na trhoch tretích krajín. Pri posilňovaní uvedenej stratégie sa bude osobitná pozornosť venovať oblastiam, ako je zadávanie verejných zákaziek, priame zahraničné investície a obmedzenia vývozu surovín. Podobne, pre vstup európskych podnikov, a to najmä tých, ktoré pôsobia v inovatívnych odvetviach, na trhy tretích krajín a pre ich schopnosť na týchto trhoch súťažiť, je zásadne dôležitá otázka účinnej ochrany a presadzovania práv duševného vlastníctva a geografických označení v tretích krajinách.

Rovnako veľký význam pre ochranu priemyslu EÚ pred nespravodlivými praktikami majú **nástroje na ochranu obchodu**. Musia byť viac prístupné, a to najmä pre MSP. Všeobecnejšie vzaté, aj naďalej je potrebné vynakladať úsilie na vykonávanie, monitorovanie a presadzovanie uzatvorených viacstranných a dvojstranných dohôd.

Úspech v novej svetovej ekonomike, kde sa rozvíjajú čulé vzájomné vzťahy, závisí od **schopnosti podnikov získať prístup na medzinárodné trhy a využívať globálne hodnotové reťazce**. Tomu by veľmi napomohol súčasný mnohostranný obchodný systém založený na pravidlách, ktorý zaručuje spoľahlivé vyhliadky na účinné presadzovanie práv a riešenie sporov, rovnako ako aj väčšie globálne zblížovanie právnych predpisov a noriem pre obchodovateľné tovary a služby, ktoré je potrebné rozšíriť a posilniť. Okrem toho je potrebné tento mnohostranný systém doplniť regionálnymi a dvojstrannými dohodami. Je potrebné zaoberať sa novými oblasťami vrátane politiky hospodárskej súťaže, štátnej podpory a priamych zahraničných investícií.

V oblasti regulácie je osobitne naliehavá potreba globálne kompatibilných pravidiel a noriem pre **ново vznikajúce obchodovateľné tovary, služby a technológie**. Stanovovanie pravidiel a noriem by sa malo zakladať na lepších zásadách regulácie a byť tak čo najmenej nákladným. Konečným cieľom je zblížovanie pravidiel a noriem na medzinárodnej úrovni, kdekoľvek je to možné. Tam, kde to nemožno dosiahnuť, by sa mali využívať mechanizmy, ktoré ponúka Dohoda Svetovej obchodnej organizácie o technických prekážkach obchodu. EÚ sa bude taktiež snažiť predchádzať vytváraniu nových necolných prekážok obchodu a podporovať správne regulačné postupy pri dvojstranných rokovaniach o regulácii s hlavnými partnermi.

Ak európske právne predpisy ustanovujú **požiadavky na vysledovateľnosť**, prispievajú tým, ku kvalite výrobkov a k bezpečnosti a tieto požiadavky uplatňujú rovnako na výrobky z dovozu, ako aj na tovar vyrábaný v EÚ. V niektorých prípadoch môže EÚ dospieť k názoru, že by bolo vhodné navrhnúť ich rozšírenie aj na jej obchodných partnerov. EÚ má osobitný záujem o **bližšiu hospodársku integráciu so susednými krajinami** prostredníctvom európskej susedskej politiky. Dohody o posudzovaní zhody a uznávaní priemyselných výrobkov založené na zhode s EÚ pomôžu zabezpečiť voľný pohyb tovaru. Ďalšia hospodárska integrácia susedných krajín v určitých oblastiach jednotného trhu môže poskytnúť obidvom stranám konkrétne výhody a posilniť obchod a investície. EÚ taktiež nasmeruje väčší podiel financií dostupných v rámci nástroja európskeho susedstva a partnerstva na budovanie kapacít a dobrej hospodárskej správy v partnerských krajinách.

Internacionalizácia hodnotových a dodávateľských reťazcov ponúka značný potenciál rastu, zároveň však predstavuje výzvu najmä pre MSP. Len 25 % MSP v súčasnosti vyváža svoj

tovar na trhy v rámci a mimo EÚ⁹. Aby sa **MSP mohli stať viac medzinárodnými**, potrebujú správne informácie a podporu na trhoch mimo EÚ. Niektoré členské štáty a obchodné organizácie už tento typ podpory poskytujú, zostáva tu však značný potenciál pre väčšiu súčinnosť medzi snahami EÚ, členských štátov a týmito organizáciami. Sieť európskych podnikov (Enterprise Europe Network) už zohrala dôležitú úlohu v oblasti monitoringu a uľahčovania medzinárodnej obchodnej spolupráce, najmä s krajinami Stredozemného mora, a medzinárodnú pomoc, ktorú poskytuje MSP, je potrebné ďalej rozvíjať. Na základe skúseností s asistenčnou službou pre malé a stredné podniky IPR Helpdesk v Číne bude Komisia ďalej posilňovať podporu ochrany a presadzovania práv duševného vlastníctva s osobitným dôrazom na iné kľúčové trhy v tretích krajinách. Pokiaľ ide o prešetrovania vo veci ochrany obchodu, bude sa riešiť osobitná situácia MSP v postavení dovozcov, používateľov, navrhovateľov či dovozcov.

Komisia:

- *hneď po uzatvorení rokovaní pripraví pre radu a Parlament ekonomickú analýzu dôsledkov navrhovanej dohody pre EÚ ešte pred jej podpísom;*
- *vypracuje na jarné zasadanie Európskej rady výročnú správu o prekážkach obchodu a prekážkach v oblasti investícií vrátane opatrení pre cezhraničný obchod a praktík v oblasti priemyselnej politiky a určí priority pre stratégiu prístupu na trh a činnosti súvisiace s presadzovaním predpisov (od roku 2011);*
- *vypracuje iniciatívy týkajúce sa medzinárodnej spolupráce v oblasti regulácie s cieľom naliehať na hlavných európskych obchodných partnerov, aby dodržiavali akékoľvek nové alebo existujúce medzinárodné systémy a aby vyvíjali globálne kompatibilné pravidlá a normy. V tejto súvislosti by naše obchodné dohody mali tiež podporovať situáciu, kde by naši obchodní partneri používali medzinárodné pravidlá a normy, ako aj postupy posudzovania zhody orientované na obchod;*
- *bude sa snažiť o užšiu hospodársku integráciu so susednými krajinami rozširovaním prínosov európskeho jednotného trhu vo vybraných oblastiach prostredníctvom európskej susedskej politiky a vo vzťahoch s rozvojovými partnermi bude väčšiu prioritu klásť na inštitúcie trhu a riadenie hospodárskych záležitostí (Oznámenie o obchode a rozvoji, ktoré sa má prijať na začiatku roku 2011);*
- *predstaví stratégiu na podporu internacionalizácie MSP, ktorá bude obsahovať konkrétne opatrenia založené na politikách stanovených v iniciatíve Small Business Act (oznámenie v roku 2011);*
- *v náležitých prípadoch zahrnie do návrhov Komisie prípadné požiadavky na výsledovateľnosť pre tretie krajiny.*

Komisia vyzýva Radu a Parlament, aby:

- *urýchlili prijatie návrhu Komisie o označovaní krajiny pôvodu určitých výrobkov dovážaných z tretích krajín.*

⁹

GR pre podnikanie a priemysel „Internationalizácia MSP“ („Internationalisation of SMEs“), 2010.

6.2. Zabezpečenie prístupu k surovinám a výrobkom zásadného významu

Bezpečný, cenovo dostupný, spoľahlivý a nenarušovaný prístup k surovinám má zásadný význam pre konkurencieschopnosť priemyslu, inovácie a pracovné miesta. Bezpečnosť dodávok nie je ani tak otázkou závislosti od dovozu, ale skôr miery rôznorodosti dodávateľov a ich spoľahlivosti bez ohľadu na to, odkiaľ pochádzajú. **Dobre fungujúce globálne trhy** so surovinami a komoditami sú kľúčové pre účinné rozdeľovanie globálnych zdrojov a technologický pokrok. Krátkodobé pohyby ich cien si však vyžadujú zabezpečenie značných rizík, pričom vzostup rozvíjajúcich sa krajín vo svetovom hospodárstve zároveň zvýšil globálnu hospodársku súťaž o také zdroje.

Komisia s cieľom riešiť tieto otázky začala v novembri 2008 realizovať **iniciatívu v oblasti surovín** a v júni 2010 podrobnú analýzu dopytu po surovinách a ich možného nedostatku. Tieto iniciatívy pripravili pôdu pre stratégiu EÚ v oblasti surovín tým, že zdôrazňujú koncepciu „reťazca pridanej hodnoty“, ktorá bude aj naďalej spočívať na stratégii troch pilierov: i) zabezpečenie rovnakých podmienok pri prístupe k zdrojom v tretích krajinách; ii) podpora udržateľných dodávok surovín z európskych zdrojov a iii) zníženie spotreby prvotných surovín prostredníctvom zvýšenia efektívnosti využívania zdrojov a podporou recyklácie.

Sú potrebné nové pravidlá a dohody o **udržateľnom medzinárodnom riadení a prístupe k surovinám** na medzinárodnej úrovni ako aj opatrenia v oblasti príslušných politík na riešenie obmedzení vývozu a neopodstatnených obmedzení prieskumu a ťažby v tretích krajinách, najmä v krajinách strategických partnerov a v Afrike. Rovnako zásadné je aj dôrazné uplatňovanie existujúcich pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže v prípade dohôd narušujúcich hospodársku súťaž alebo koncentrácií na trhu, ktoré majú potenciál ohrozovať prístup k surovinám. Rovnako existuje potreba podporovať **ťažobné a spracovateľské technológie**, ktoré vedú tiež k efektívnemu využívaniu zdrojov, recyklácii, náhrade surovín a zvýšenému využívaniu obnoviteľných surovín s cieľom znížiť kritickú závislosť EÚ na prvotných surovinách a zlepšiť rovnováhu v životnom prostredí okrem iného aj prostredníctvom zvýšeného využívania druhotných surovín (šrot), vyradených elektronických zariadení a vozidiel vyvázaných do tretích krajín; presadzovať nariadenie o preprave odpadu; opätovne používať alebo recyklovať výrobky a materiály v súlade s dohodnutými minimálnymi normami. Pokiaľ ide o rámcové podmienky pre **udržateľnú dodávku a riadenie surovín v rámci EÚ**, tie je potrebné tiež riešiť, a to prostredníctvom zintenzívnenia efektívneho využívania vlastných zdrojov EÚ, recyklácie a zvýšenej náhrady surovín. Väčšie investície do objavovania nových ložísk surovín v EÚ možno podporiť výmenou osvedčených postupov v oblasti využívania pôdy a námorného priestorového plánovania a prostredníctvom administratívnych podmienok na prieskum a ťažbu, ktorými sa zároveň zabezpečuje udržateľnosť. Rovnako dôležitá je aj podpora investícií do nových a účinnejších technológií prieskumu a ťažby. V potravinárskom priemysle sa otázkou konkurencieschopného získavania udržateľných surovín z miestnych zdrojov venuje poľnohospodárska politika EÚ.

Komisia:

- *predstaví stratégiu v oblasti surovín, ktorá bude zahŕňať návrhy na presadenie lepších rámcových podmienok pre udržateľné dodávky domácich prvotných surovín, zvýšenú recykláciu a hľadanie náhrad pre iné suroviny (2010).*

7. PODPORA MODERNIZÁCIE PRIEMYSLU

7.1. Efektívne využívanie zdrojov, energie a uhlíka

Priemysel EÚ musí urýchliť svoj prechod na nízkouhlíkové a zdrojovo a energeticky efektívne hospodárstvo. Bojom proti zmene klímy a zvyšovaním efektívnosti využívania zdrojov možno docieľiť zníženie nákladov a zníženie vplyvu intenzívnejšieho využívania zdrojov a energie na životné prostredie. Obe tieto aktivity majú zásadný význam pre udržateľný rast a tvorbu pracovných miest a získanie konkurenčnej výhody v odozve na zvýšenú globálnu konkurenciu o zdroje a na environmentálne obmedzenia. Pripravovaná hlavná iniciatíva o **prechode na efektívnejšie využívanie zdrojov v Európe** zabezpečí rámec na bezproblémové a ambiciózne odstránenie prepojenia medzi využívaním uhlíka a zdrojov a hospodárskym rastom. Podobne existuje potreba vyvinúť osobitné dlhodobé opatrenia týkajúce sa efektívneho využívania energií s cieľom využiť príležitosti na úsporu energie v priemyselných, energetických a dopravných systémoch. Plán EÚ pre prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo do roku 2050 vrátane medzníkov pre rok 2030 vytýči cestu pre technologické zlepšenia a štrukturálne zmeny v priemyselných, energetických a dopravných systémoch, ktoré majú zásadný význam pre stimuláciu inovácií, podnietenie rastu a tvorby pracovných miest a posilnenie energetickej bezpečnosti EÚ.

Na **stimuláciu investícií zameraných na menšie využívanie uhlíka a efektívnejšie využívanie energie a zdrojov v celom priemysle** je preto potrebná dlhodobá stratégia, ktorá by bola konkrétna a realistická. Súkromný a verejný výskum a inovácie sú potrebné spolu s inteligentnou a trhovo orientovanou environmentálnou reguláciou, ktorá by sa účinne a spravodlivo uplatňovala v rámci celého jednotného trhu. Nová regulácia musí odrážať potrebu prechodu na zdrojovo efektívne hospodárstvo a zároveň zohľadňovať možné krátkodobé náklady alebo zaťaženie. Je potrebné predchádzať únikom uhlíka a iným konkurenčným nevýhodám pre priemysel EÚ s cieľom zabrániť premiestneniu výroby a pracovných miest mimo Európskej únie. EÚ pracuje v súčasnosti v kontexte medzinárodných rokovaní o klíme na zlepšovaní rozsahu a účinnosti medzinárodných trhov s uhlíkom a na stimulácii medzinárodného toku investícií do oblasti výskumu, vývoja a inovácií nízkouhlíkových technológií. Okrem toho EÚ vyvíja politiky, ktoré môžu znížiť náklady na dlhodobé stratégie v oblasti klímy a energie prostredníctvom rozsiahlych projektov zachytávania a ukladania uhlíka a iných inovatívnych projektov v oblasti obnoviteľných zdrojov.

Všetky členské štáty zaviedli v rámci národných plánov energetickej efektívnosti opatrenia na pomoc podnikom pri znižovaní ich energetických požiadaviek. Niektoré členské štáty tiež vypracovali konkrétne akčné plány na podporu ekologických technológií a/alebo zlepšenie environmentálnej výkonnosti určitých odvetví. Len niekoľko členských štátov však doposiaľ vypracovalo všeobecnejšie stratégie efektívnejšieho využívania zdrojov.

Vo svete inteligentnej regulácie môže efektívne využívanie zdrojov v celom hospodárstve posilniť priemyselnú konkurencieschopnosť EÚ a súčasne naplňovať ciele EÚ v oblasti životného prostredia. Právne predpisy musia byť **predvídateľné a primerané** a musia poskytovať **právnu istotu**, ktorú si vyžadujú dlhodobé investície. Nové politiky by mali podnecovať inovácie a zohľadňovať nákladovú efektívnosť počas celého životného cyklu, pôsobenie investícií a nákupné rozhodnutia podnikov a spotrebiteľov. Pri uplatnení inteligentnej regulácie zameranej na budúcnosť môže byť napĺňanie ambícií v oblasti životného prostredia v súlade s dosahovaním cieľov priemyselnej politiky. Politiky v oblasti životného prostredia a priemyslu musia ísť ruka v ruku. Dôkladné posúdenie hospodárskych

a sociálnych vplyvov právnych predpisov v oblasti životného prostredia a iných nákladov a prínosov pre spoločnosť je súčasťou posúdenia vplyvu, ktoré sa vypracúva pre regulačné iniciatívy Komisie a ktoré by sa taktiež malo vykonávať na úrovni členských štátov. Takto môžu právne predpisy v oblasti životného prostredia pôsobiť ako prínosný faktor pre inovácie a priemyselný rozvoj než ako prekážka.

V tejto súvislosti sa **udržateľná priemyselná politika** EÚ výslovne zameriava na príležitosti pre udržateľný rast a tvorbu pracovných miest, pričom zároveň uskutočňuje prechod k efektívnemu využívaniu zdrojov v celom priemyselnom odvetví. K ďalším opatreniam patrí politika výrobkov založená na hľadisku životnosti, ktoré presahuje výrobnú fázu; používanie takých nástrojov ako smernica o ekodizajne, označovanie energetickej spotreby domácich spotrebičov a európska environmentálna značka. Zásadne dôležitá je aj podpora dobrovoľných priemyselných iniciatív a širšie prijatie osvedčených postupov environmentálneho riadenia prostredníctvom európskeho systému pre ekologické riadenie a audit a systémov ISO 14001. Dôkladné monitorovanie pokroku bude nápomocné pri meraní pokroku a zisťovaní nedostatkov v dosahovaných výsledkoch.

V záujme vytvorenia trhu EÚ s **environmentálnym tovarom a službami** EÚ potrebuje zabezpečiť spravodlivý a transparentný vnútorný trh, ktorý oceňuje inovácie, a to zlepšením systémov normalizácie a osvedčovania, harmonizovanejším vykonávaním *acquis* (napr. rámcovej smernice o odpadoch), širším uplatňovaním ekologického verejného obstarávania a rozvojom smernice o ekodizajne a integráciou do dohôd o voľnom obchode.

Aby sme úspešne vyriešili otázku obmedzení, ktoré spočívajú v globálnom nedostatku zdrojov, vrátane environmentálnych obmedzení, bude potrebné vyvinúť mnohé prelomové technológie s cieľom úspešne preniknúť na svetové trhy. Inovácie, ktoré sa budú zavádzať síce postupne, ale vo veľkom meradle, však budú musieť prinášať výsledky v krátkodobom až strednodobom horizonte. Konkrétne je potrebné uplatniť inovatívny prístup k environmentálnym technológiám, a to v podobných intenciách ako prístup uplatnený v prípade kľúčových podporných technológií a strategického plánu pre energetické technológie. Budúcim akčným plánom v oblasti ekologických inovácií sa zavedú nástroje na určovanie požiadaviek vývoja a zavádzania kľúčových environmentálnych technológií, posilnenie koordinácie a spolupráce medzi EÚ a členskými štátmi pri vývoji a zavádzaní týchto technológií a zvyšovanie povedomia o možnostiach nových technológií. Prekážky cezhraničnej činnosti podnikov by bolo potrebné riešiť zavedením vhodného regulačného rámca a zabezpečením jednotnejšieho vykonávania existujúcich regulačných rámcov.

Komisia:

- *vypracuje v súlade s pripravovaným plánom EÚ pre prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo do roku 2050 dlhodobé priemyselné stratégie a politiky pre jednotlivé odvetvia, ktoré sú potrebné na podporu prechodu na nízkouhlíkové a zdrojovo a energeticky efektívne hospodárstvo;*
- *bude monitorovať udržateľnosť konkurencieschopnosti vrátane dobrovoľných iniciatív v rámci priemyslu EÚ zameraných na udržateľnosť zdrojov;*
- *preskúma politiku udržateľnej spotreby a výroby / udržateľnú priemyselnú politiku a zváži možné rozšírenie smernice o ekodizajne na nové výrobky (2012);*

- *začne realizovať akčný plán v oblasti ekologických inovácií zameraný na zabezpečenie obchodného využívania a zavádzania environmentálnych technológií.*

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- *podporovali užšiu koordináciu medzi politikami v oblasti environmentálnych technológií v záujme maximalizácie súčinnosti a doplnkovosti pri zavádzaní technológií vrátane politik na podporu dopytu, a to najmä v oblasti ekologických inovácií.*

7.2. Nevyužité štrukturálne kapacity

Dôležitou prioritou novej priemyselnej politiky musí byť pomoc priemyslu EÚ **rýchlo sa zotaviť a vykonať nevyhnutné úpravy po hospodárskej kríze**. Najmä vznik nevyužitých štrukturálnych kapacít v niektorých priemyselných odvetviach si vyžaduje na mieru šité riešenia na úrovni spoločností, a to od uplatnenia nových podnikateľských modelov a výrobkov až po definitívny odchod z trhu. Ak chcú spoločnosti a sociálni partneri zabezpečiť svoju budúcu konkurencieschopnosť a životaschopnosť, musia prevziať prvoradú zodpovednosť za reštrukturalizáciu, keďže skúsenosti ukazujú, že štrukturálne prispôsobenie je najrýchlejšie a najúčinnnejšie vtedy, ak je založené na konkurencieschopnosti.

V súlade s usmerneniami o štátnej pomoci pre záchranu a reštrukturalizáciu sa pomoc môže poskytnúť len vtedy, ak jej je cieľom reštrukturalizácia, ktorá je schopná obnoviť dlhodobú životaschopnosť prijímateľa bez ďalšej podpory, ak prijímateľ náležite prispieva na náklady na reštrukturalizáciu a ak ju sprevádzajú opatrenia na riešenie súvisiaceho narušenia hospodárskej súťaže. Pri revízii usmernení o štátnej pomoci pre záchranu a reštrukturalizáciu sa zohľadnia skúsenosti nadobudnuté počas krízy.

Členské štáty by tiež mali podporovať prerozdelenie pracovnej sily v rámci systému flexikurity. Lepšie **predvídanie a riadenie reštrukturalizácie** by zamestnancom a spoločnostiam pomohlo prispôbiť sa zmenám vynúteným nevyužitými kapacitami ako aj modernizáciou a štrukturálnym prispôobením. Súčasné pravidlá štátnej pomoci členským štátom ponúkajú široké možnosti na využitie štátnej pomoci v prípade zmien, napr. prostredníctvom pomoci na účely odbornej prípravy alebo v oblasti výskumu, vývoja a inovácií, alebo na podporu rizikového kapitálu. Na európskej úrovni môže regionálny a kohézny fond stimulovať investície a inovácie s cieľom posilniť odolnosť miestnych hospodárstiev. EFRR sa čoraz viac zameriava na investície uľahčujúce posuny smerom hore po hodnotovom reťazci prostredníctvom investícií do výskumu a vývoja, inovácií a IKT, a to tak v technologicky vyspelých ako aj tradičných odvetviach, pričom kohézny fond investuje najmä do priorít EÚ v oblasti dopravy, ktoré môžu zlepšiť fyzickú prístupnosť a environmentálnu infraštruktúru v menej rozvinutých členských štátoch. Takéto investície napomáhajú regiónom rozvíjať na základe inteligentnej špecializácie nepokryté miesta v oblasti inovácií.

Rozšírenie **Európskeho fondu na prispôsobenie sa globalizácii** by mohlo tiež zlepšiť schopnosť členských štátov a regiónov riadiť sprievodné dôsledky krízy a pomôcť zabezpečiť rekvalifikáciu a iné opatrenia aktívneho trhu práce pre prepustených pracovníkov.

Manažment a zástupcovia pracovníkov sú kľúčovými aktérmi, ktorí dojednávajú reštrukturalizačné stratégie na úrovni spoločností. Takúto reštrukturalizáciu by mali sprevádzať politické zásahy s cieľom predchádzať sociálnym konfliktom a podporovať nové zručnosti a pracovné miesta, čím sa zamedzí hromadnému prepúšťaniu a úpadku celých

regiónov či relokalizácii celých priemyselných odvetví a zároveň sa tým uľahčí hospodárska transformácia a prechod medzi zamestnaniami. Európski sociálni partneri ETUC, Business Europe, CEEP a UEAPME prijali v roku 2003 „Usmernenie týkajúce sa riadenia zmien a ich sociálnych dôsledkov“. Toto usmernenie je potrebné zrevidovať, aby sa doň začlenili následne získané poznatky o najlepších spôsoboch predvídania a riadenia reštrukturalizácie a zohľadnili skúsenosti z hospodárskej a finančnej krízy. Aktualizované usmernenie o reštrukturalizácii môže byť veľmi užitočné pri posilňovaní schopnosti podnikov a pracovníkov prispôbiť sa rýchlo sa meniacemu hospodárskemu prostrediu.

Komisia:

- *preskúma podporu Spoločenstva pre opätovné začlenenie prepustených pracovníkov do nového zamestnania, a to aj prostredníctvom preskúmania nariadenia o Európskom fonde na prispôbenie sa globalizácii (2011);*
- *otvorí konzultácie s európskymi sociálnymi partnermi o európskom rámci pre reštrukturalizáciu (2011);*
- *preskúma usmernenia o štátnej pomoci pre záchranu a reštrukturalizáciu (2012);*
- *bude prostredníctvom politiky súdržnosti podporovať členské štáty a regióny pri diverzifikácii existujúcich priemyselných odvetví, modernizácii priemyselnej kapacity, stimulácii investícií a inovácií a pri posilňovaní odolnosti miestnych ekonomík;*
- *predloží návrhy na urýchlenie čerpania prostriedkov z európskych štrukturálnych fondov a zlepšenie ich zamerania prostredníctvom piatej správy o súdržnosti (2010) a v rámci nového regulačného rámca politiky súdržnosti (2011).*

7.3. Prínos sociálnej zodpovednosti podnikov

Sociálna zodpovednosť podnikov môže prispieť k výkonnosti európskeho priemyslu v oblasti konkurencieschopnosti a udržateľnosti. Pomáha posilňovať dôveru v podnikanie, ktorá je dôležitá pre vytvorenie podnikateľského prostredia, v ktorom môže priemysel prosperovať. Finančná kríza ukázala, že je potrebný nový prístup na dosiahnutie **rovnováhy medzi krátkodobou maximalizáciou zisku a udržateľným hodnotovým reťazcom v dlhodobom meradle**. Európske spoločnosti musia zohľadňovať svoj prínos k udržateľnému rastu a zamestnanosti a zvažovať záujem zamestnancov a občanov, ktorých sa podnikateľské rozhodnutia týkajú. Náležitá podniková etika a hodnoty môžu prispieť k zotaveniu z krízy.

Sociálna zodpovednosť podnikov môže európskym spoločnostiam dopomôcť k vedúcemu postaveniu na trhoch, ktoré pripisujú vzrastajúcu dôležitosť sociálnym a environmentálnym otázkam. V rámci priemyslu EÚ bolo už začatých niekoľko významných iniciatív zameraných na udržateľnosť zdrojov vrátane iniciatívy pre zodpovedný prístup (“Responsible Care“) v chemickom priemysle, celosvetovej iniciatívy pre elektronickú udržateľnosť („Global e-sustainability“) a politiky správcovstva materiálov („Materials Stewardship Policy“) Medzinárodnej rady pre ťažbu a kovy.

Ak chceme podporovať udržateľný rast, musíme spotrebiteľom poskytovať potrebné informácie, aby nakupovali tovary a služby šetrné voči životnému prostrediu. Tieto informácie by mali zahŕňať údaje o ekologickej stope výrobkov a služieb. Komisia bude pracovať na jednotnej európskej metodike na posudzovanie environmentálnych vplyvov

v súvislosti so spotrebiteľskými výrobkami, ktorá bude spočívať na analýze životnosti a objektívnych kritériách.

Komisia:

- *predloží novú politickú iniciatívu v oblasti sociálnej zodpovednosti podnikov, ktorá sa bude zaoberať riešením novo vznikajúcich otázok ako podnikateľské a ľudské práva a uverejňovanie informácií o činnostiach spoločností v oblasti životného prostredia, sociálnej oblasti, zamestnanosti a správy (2011);*
- *bude monitorovať dobrovoľné iniciatívy v rámci priemyslu EÚ zamerané na udržateľnosť zdrojov (od roku 2011);*
- *do roku 2012 preskúma možnosť iniciatívy týkajúcej sa ekologickej stopy výrobkov.*

8. ODVETVOVÉ ASPEKTY – CIELENÝ PRÍSTUP

Keďže všetky odvetvia sú dôležité, Komisia bude aj naďalej uplatňovať prístup prispôsobený potrebám každého odvetvia. Pre určité druhy odvetví možno uplatniť špecifické iniciatívy, pričom sa zohľadňujú tieto skutočnosti:

- priemyselná **vesmírna** politika, ktorá vychádza z nových právomocí udelených Lisabonskou zmluvou;
- priemysel výroby motorových vozidiel a prepravných zariadení bude zohrávať dôležitú úlohu pri vývoji riešení v prospech **udržateľnej mobility**;
- odvetvia, ktoré majú najväčší potenciál reagovať na **d ďalšie budúce spoločenské výzvy v súvislosti so zmenou klímy, zdravím a bezpečnosťou** (napríklad výzvy týkajúce sa zdravotnej starostlivosti, tovarov a technológií šetrných k životnému prostrediu, priemyselných odvetví dodávky energie a bezpečnostných priemyselných odvetví);
- **odvetvia, v ktorých aspekty hodnotových reťazcov zohrávajú obzvlášť dôležitú úlohu** (napríklad chemické odvetvie, strojárstvo, výroba prepravných zariadení, agropotravinársky priemysel a podnikateľské služby);
- **odvetvia s vysokou spotrebou energie**, ktoré čelia medzinárodnej konkurencii, potrebujú výhody konkurenčných trhov s energiou zaručujúcich priaznivé rámcové podmienky, ktoré im umožnia prosperovať v EÚ (prístup k energiám a surovinám za konkurenčné ceny, rovnaké podmienky na svetovom trhu atď.).

Motívom všetkých ďalej uvedených iniciatív a demonštračných projektov je podporovať priemyselné inovácie. Trvalú konkurencieschopnosť európskeho priemyslu a všetkých jeho odvetví možno dosiahnuť len vtedy, ak priemysel zlepši svoju schopnosť inovovať. V tejto súvislosti by sa inovácie mali chápať v ich širšom zmysle, t.j. presahujúcim hranice technológií a zahŕňajúcim tiež podnikateľské a organizačné modely. Všetky odvetvia musia zlepšiť svoju výkonnosť v oblasti inovácií, či už ide o tradičné odvetvia alebo technologicky nenáročné odvetvia či nové alebo technologicky vyspelé odvetvia. Túto schopnosť by tam, kde samotný trh neprináša želané výsledky, mala podporovať politika. Na vykonanie týchto opatrení sa využijú dostupné finančné prostriedky.

8.1 Vesmír: hnací motor pre inovácie a konkurencieschopnosť v prospech občanov

Vesmírny priemysel je technologicky vyspelý a vysoko rizikový priemysel, ktorý je náročný na investície. Vo všetkých krajinách zaoberajúcich sa dobývaním vesmíru je vo vysokej miere subvencovaný a prevažne závisí od inštitucionálnych programov. Európa má už vybudovaný rozsiahly, technologicky vyspelý vesmírny priemysel, ktorý uspokojuje významnú časť svetových obchodných požiadaviek na výrobu, spúšťanie a prevádzkovanie satelitov. Európsky priemysel dodáva systémy a služby v oblasti telekomunikácií, navigácie a sledovania Zeme, ktoré zaručujú bezpečnosť EÚ, zaoberajú sa riešením hlavných spoločenských výziev ako napr. zmena klímy a podporujú konkurencieschopnosť európskych priemyselných odvetví.

V čoraz viac konkurenčnom prostredí, v ktorom sa objavujú nové vesmírne veľmoci, musí Európa stavať na svojich úspechoch s cieľom vybudovať pevnú a vyrovnanú priemyselnú základňu. Európska vesmírna politika by mala obsiahnuť celý dodávateľský reťazec vrátane MSP, aby sa zabezpečila väčšia medzinárodná konkurencieschopnosť a nezávislosť v strategických odvetviach (ako odpaľovacie zariadenia) a rozvoj trhu s vesmírnymi produktmi a službami, ako sú najmä nové satelitné služby globálnych navigačných satelitných systémov (GNSS, Global Navigation Satellite Systems), služby globálneho monitorovania životného prostredia a bezpečnosti (GMES, Global Monitoring for Environment and Security) a infraštruktúra satelitnej komunikácie.

Vesmírna politika sa riadi tromi hlavnými požiadavkami, a to spoločenskými požiadavkami (prínosy pre blahobyt občanov, ktoré možno získať z výskumu a využívania vesmíru), hospodárskymi požiadavkami (vesmír je zdrojom poznatkov a hnacím motorom inovácií) a strategickými požiadavkami (vďaka vesmírnej politike je Európska únia vnímaná ako svetový aktér). Podľa článku 189 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa Únii priznáva spoločná právomoc vypracovať politiku v oblasti kozmického priestoru s osobitným cieľom presadzovať vedecký a technický pokrok, priemyselnú konkurencieschopnosť a uskutočňovanie svojich politík.

V záujme dosiahnutia týchto cieľov sa Komisia bude pri súčasnej snahe o čerpanie prínosov z uskutočnených investícií a maximalizáciu inovačného potenciálu v oblasti kozmického priestoru usilovať o úspešné zavŕšenie programov Galileo/EGNOS (Európsky prekryvný systém geostacionárnej navigácie) a GMES, ako aj iných opatrení v oblasti kozmického priestoru a bezpečnosti.

Galileo/EGNOS a **GMES** sú osvedčené programy, ktorých úspešné vykonanie a ďalšie pokračovanie po roku 2013 bude predmetom legislatívnych návrhov v roku 2011 v súlade s celkovými návrhmi pre viacročný finančný rámec. Komisia je aj naďalej odhodlaná dokončiť budovanie zoskupenia Galileo a zaviesť nový systém riadenia.

GMES je hlavným príspevkom Únie v oblasti kozmického priestoru, ktorý je určený na boj proti **zmene klímy**. S cieľom dosahovať výsledky v zložke služby **GMES**, ktorá sa týka zmeny klímy, je nevyhnutné dokončiť infraštruktúry na pozorovanie kozmického priestoru, ktoré sú určené na monitorovanie krajiny, oceánov, atmosféry a kvality ovzdušia, ako aj na zásahy v núdzových situáciách a na riešenie otázok bezpečnosti.

Aplikácie v oblasti kozmického priestoru sú základným nástrojom pre **bezpečnosť občanov**. Tieto potreby v oblasti bezpečnosti možno naplňať prostredníctvom vnútroštátnych kapacít používaných koordinovaným spôsobom alebo rozvojom spoločných kapacít. Únia musí

posilniť svoje partnerstvo s členskými štátmi s cieľom zabezpečiť, že bezpečnostné misie nebudú závisieť na zdrojoch tretích krajín, a zaručiť pokračovanie misií podniknutých samotnými členskými štátmi.

Vesmírne infraštruktúry majú zásadný význam a prispievajú k bezpečnosti občanov a k ich blahobytu. Musia byť chránené pred rizikami, ktoré predstavuje napríklad vesmírny odpad alebo slnečné žiarenie. Súčasné ochranné kapacity členských štátov sa musia rozvíjať s cieľom zriadiť spoľahlivý európsky **systém informácií o situácii vo vesmíre** (European space situational awareness system). Únia by mala vymedziť organizáciu a riadenie takého systému s prihliadnutím na jeho dvojaký charakter a na potrebu zabezpečiť jeho udržateľné využívanie.

Kozmický priestor je dôležitou zložkou **politiky Únie v oblasti výskumu a inovácií**. Podpora výskumu kozmického priestoru sa vymedzí počas prípravy ďalšieho Rámcového programu pre výskum a technologický rozvoj.

Satelitná komunikácia je kľúčovým odvetvím v oblasti kozmického priestoru, a to tak z hospodárskeho i z technologického hľadiska. Prispieva k Digitálnemu programu pre Európu a k preklenovaniu širokopásmových rozdielov. Návrh Komisie pre program v oblasti politiky rádiového spektra je dôležitým medzníkom v týchto snahách.

Na vykonanie týchto opatrení sa vyžaduje **zlepšenie systému riadenia**. Európska únia potrebuje v prvom rade posilniť partnerstvo s členskými štátmi a v súlade s článkom 189 Zmluvy o fungovaní EÚ koordinovať snahy potrebné na prieskum a využívanie kozmického priestoru. Po druhé, Lisabonská zmluva zaväzuje Úniu, aby nadviazala vhodné vzťahy s Európskou vesmírnou agentúrou (ESA). Stále väčšie zapojenie Európskej únie v oblasti kozmického priestoru si vyžaduje prehodnotenie jej vzťahov s ESA a na druhej strane od ESA sa vyžaduje postupný vývoj. Po tretie je nutné zabezpečiť väčšiu koordináciu jednak medzi programami EÚ a jednak medzi programami EÚ a programami ESA a členskými štátmi.

Náležitá pozornosť sa musí venovať **medzinárodnej spolupráci**, ktorá má v oblasti kozmického priestoru zásadný význam, ako aj potenciálu jej ďalšieho rozvoja, najmä v súvislosti s Afrikou.

Komisia:

- *navrhne v roku 2011 opatrenia na vykonanie priorít politiky v oblasti kozmického priestoru na základe článku 189 ZFEU;*
- *bude vykonávať priemyselnú politiku v oblasti kozmického priestoru v úzkej spolupráci s Európskou vesmírnou agentúrou a členskými štátmi.*

8.2. Udržateľná mobilita

Vývoj a používanie technológií pre **čisté a energeticky úsporné vozidlá** môže mať významný vplyv na emisie skleníkových plynov, znečistenie ovzdušia a hluk a posilniť vedúce postavenie európskeho automobilového priemyslu na trhu. V nadväznosti na stratégiu oznámenú v apríli 2010¹⁰ sa budú vyžadovať značné finančné prostriedky na investície do infraštruktúry vrátane pilotných projektov na demonštráciu prelomových technológií

¹⁰ „Európska stratégia pre čisté a energeticky úsporné vozidlá“, KOM(2010) 186, 28.4.2010.

v konkrétnych mestách a regiónoch. EÚ si bude musieť budovať vedúce postavenie v priemysle v oblasti kľúčových technológií, najmä pokiaľ ide o batériové technológie a možné náhrady lítia. Rovnako je potrebné preskúmať potenciálne nové druhy tovarov a služieb.

Správa ELECTRA upriamila pozornosť na možnosť vývoja technológií pre ukladanie **energie v železničnej doprave** a pre automatický dohľad nad vlakmi v záujme značného zvýšenia úspornosti využívania energie, a to aj prostredníctvom hybridizácie naftového pohonu a systémového prístupu k palubným a traťovým systémom skladovania na účely elektrického pohonu. Odvetvie by potrebovalo viac investícií do výskumu, simulácie a testovania technológií zameraných na väčšiu harmonizáciu noriem v rámci EÚ i mimo jej hraníc. Odvetvie vysokorýchlostných vlakov predstavuje trh, ktorý je vystavený značnej konkurencii subjektov z krajín mimo EÚ. Väčšia spolupráca medzi európskymi spoločnosťami pri vývoji vysokorýchlostných vlakov by priniesla výhody a túto možnosť je potrebné preskúmať. V každom prípade by sa mala zabezpečiť nenarušená hospodárska súťaž.

Letecký a vesmírny priemysel ako aj niektoré časti **námorných priemyselných odvetví** sú vysoko konkurenčnými a globálne úspešnými zložkami priemyslu EÚ. Bude potrebné vynaložiť úsilie na zvýšenie efektívnosti a zníženie vplyvov na životné prostredie. V rámci iniciatívy za čisté nebo (Clean Sky Undertaking) sa už poskytuje značná podpora pre výskum a inovácie v oblasti ekologických lietadiel. Vývoj ekologickejších lietadiel a plavidiel s nízkymi emisiami a riešenie výziev v oblasti životného prostredia si budú vyžadovať trvalé inovácie. Alternatívne palivá, vykonávanie iniciatívy pre jednotný vzdušný priestor a ďalšie znižovanie hluku z lietadiel patria k hlavným prioritám existujúceho a úspešne zapracovaného politického programu. Dôležitou obchodnou príležitosťou odvetvia stavby lodí v EÚ je jeho zapojenie do výstavby a spoľahlivej prevádzky platforiem pre veternú energiu na mori a potrebných podporných plavidiel.

Komisia:

- *navrhne platformu pre čisté a energeticky úsporné vozidlá, ktorá spojí členské štáty, zástupcov priemyselného odvetvia a iné zainteresované strany s cieľom zabezpečiť investície do infraštruktúry vrátane pilotných projektov a začať iniciatívy v oblasti výskumu kľúčových technológií a materiálov (2012);*
- *začne realizáciu strategického plánu pre dopravné technológie (2011) vrátane strategickej iniciatívy v oblasti čistých dopravných systémov a balík opatrení pre elektronickú mobilitu s cieľom zvýšiť úspornosť a bezpečnosť v odvetví dopravy;*
- *vykoná štúdiu o uskutočniteľnosti v súvislosti s demonštračnými projektmi týkajúcimi sa ukladania energie a hybridizácie naftového pohonu v železničnej doprave s cieľom pripraviť pôdu pre demonštračné a ďalšie výskumné projekty zamerané na zvýšenie úspornosti využívania energie a posilnenie konkurencieschopnosti (výzva na predkladanie návrhov v rokoch 2012/2013).*

8.3. Riešenie spoločenských výziev

Farmaceutické a zdravotnícke priemyselné odvetvia EÚ vrátane **výroby lekárskeho vybavenia** sú svetovými lídrami a zohrávajú významnú úlohu pri hľadaní nových liečebných postupov a liekov a pri zlepšovaní zdravia a kvality života občanov EÚ, najmä staršieho obyvateľstva. V tejto súvislosti je potrebné vytvoriť partnerstvo medzi súkromným

a verejným sektorom, rozvíjať ďalej sociálnu zodpovednosť podnikov s cieľom urýchliť prístup k liekom a liečebným postupom a posilniť transparentnosť pri súčasnom oceňovaní inovácií a zvýšenej priemyselnej konkurencieschopnosti. V rámci spoločného podniku iniciatívy pre inovačné lieky je vytvorené také verejno-súkromné partnerstvo, ktorého cieľom je zabezpečiť rýchlejší prístup k bezpečnejším liekom. Okrem toho väčšia transparentnosť a lepšia koordinácia medzi systémami stanovovania cien v členských štátoch a systémami náhrad výdavkov by pomohla predchádzať nežiaducim oneskoreniam v prístupe na trh a zlepšiť fungovanie vnútorného trhu s liekmi. Komisia okrem toho začne realizovať pilotný projekt európskeho partnerstva v oblasti inovácií zameraného na aktívne a zdravé starnutie¹¹.

Bezpečnostný priemysel EÚ sa potýka so značne roztriešteným vnútorným trhom a slabou priemyselnou základňou. Vnútroštátne regulačné rámce sa výrazne líšia a trh s bezpečnostnými produktmi je vysoko rôznorodý počnúc fotoaparátmi až po zložité skenovacie systémy. Výrobcovia, systémoví integrátori a poskytovatelia služieb musia pri inštalácii bezpečnostných systémov úzko spolupracovať so zákazníkmi. Je nevyhnutné vyvinúť systém zrýchleného schvaľovania prioritných technológií, dosiahnuť podstatný pokrok v oblasti harmonizácie a normalizácie, zväziť koordinované zadávanie verejných zákaziek a urýchliť výskum v oblasti bezpečnostných technológií vrátane technológií s dvojakým využitím. Pokiaľ ide o technológie s dvojakým využitím, Komisia bude svoju činnosť koordinovať s Európskou obrannou agentúrou.

Odvetvie stavebníctva by rovnako mohlo výrazne prispieť k riešeniu problémov súvisiacich so zmenou klímy a s ďalšími zmenami v životnom prostredí a v spoločnosti. V revidovanej smernici o energetickej hospodárnosti budov sa stanovuje, že Európa má do roku 2021 prejsť na budovy s takmer nulovou spotrebou energie, pričom po sprísnení požiadaviek na energetickú hospodárnosť sa stanovujú nové normy pre budovy. To predstavuje príležitosť pre odvetvie výstavby a renovácie budov.

Trhy s ekologickými produktmi s vysokým dopytom a priaznivým legislatívnym rámcom by mohli významne prispieť k prechodu EÚ na udržateľnejšiu ekonomiku. Na podporu využívania obnoviteľných surovín pre priemyselné použitie (napr. drevo, papier, ale tiež bioplasty, biomazivá a lieky) a zabezpečenie udržateľnosti sa však budú vyžadovať vhodné legislatívne a rámcové podmienky; technologické inovácie je nutné stimulovať demonštračnými projektmi a je potrebné vypracovať európske a medzinárodné normy pre nové technológie. Je potrebné pokračovať v práci týkajúcej sa osobitných označení výrobkov (napr. ekologická značka) a pokynov a sietí pre zadávanie verejných zákaziek.

¹¹ KOM(2010) 546.

Komisia:

- *vyvinie stratégiu pre oblasť zdravotnej starostlivosti a liekov, do ktorej budú zapojené členské štáty, priemysel a ďalšie zainteresované strany v oblasti zdravia, s cieľom presadzovať sociálnu zodpovednosť podnikov, zlepšiť prístup k liekom a posilniť konkurencieschopnosť farmaceutického priemyslu. S cieľom uľahčiť fungovanie vnútorného trhu s liekmi využije tiež príležitosť na preskúmanie smernice 89/105/EHS transparentnosti stanovovanie cien a postupov náhrad výdavkov;*
- *predloží iniciatívu pre bezpečnostný priemysel vrátane systému zrýchleného schvaľovania prioritných technológií, v rámci ktorej sa stanovia priority v oblasti harmonizácie a normalizácie a zväži sa koordinované zadávanie verejných zákaziek a zriadenie európskej platformy pre bezpečnosť a dvojaké použitie (od roku 2012);*
- *vypracuje stratégiu pre udržateľnú konkurencieschopnosť v stavebníctve s cieľom zabezpečiť vhodné rámcové podmienky pre vnútorný trh so stavebnými výrobkami a službami, zvýšiť účinnosť využívania zdrojov a zlepšiť vplyv stavebných podnikov na životné prostredie a podporovať zručnosti, inovácie a technologický rozvoj v záujme uspokojovania nových spoločenských potrieb a riešenia rizík v oblasti klímy (2011);*
- *zavedie podmienky pre vytvorenie trhu s ekologickými produktmi, vďaka ktorým sa skvalitnia príslušné právne predpisy a rámcové podmienky pre priemyselné použitie, podporia inovácie prostredníctvom demonštračných projektov a vypracujú európske a medzinárodné normy (2012).*

8.4. Oživenie konkurencieschopnosti EÚ prostredníctvom hodnotového reťazca

EÚ musí venovať väčšiu pozornosť výrobnému hodnotovému reťazcu. Ako bolo už uvedené, priemysel je stále viac závislý na vstupoch surovín a medziproduktov a rovnako je v zásadnej miere závislý na odvetviach podnikateľských služieb, ktoré zabezpečujú pridanú hodnotu a pomáhajú pri vývoji a predaji nových tovarov a služieb. Táto nová perspektíva si vyžaduje odlišný prístup k priemyselnej politike, ktorý bude viac zohľadňovať vzájomné väzby.

Dobrým príkladom nového žiaduceho prístupu je chemický priemysel. **Chemický priemysel** je i napriek hospodárskej kríze stále vysoko konkurencieschopný a je jedným z hnacích motorov spracovateľského priemyslu EÚ. Je úspešným medzinárodným aktérom a jeho podiel na svetovom trhu dosahuje 24 %, avšak čelí narastajúcej konkurencii zo strany Číny, Indie a krajín Blízkeho a stredného východu. Toto odvetvie má ako priemysel medziproduktov obrovský potenciál na zlepšenie tak v oblasti konkurencieschopnosti, ako aj pokiaľ ide o vplyv ďalších nadväzujúcich priemyselných odvetví na životné prostredie, prostredníctvom inovácií látok a materiálov. Skupina na vysokej úrovni pre chemické látky upozornila na niekoľko možností, ako môže toto odvetvie prispieť k hľadaniu riešení závažných spoločenských problémov, pred ktorými stojí EÚ, ako je snaha o zvýšené používanie obnoviteľných materiálov, zvyšovanie energetickej efektívnosti, znižovanie spotreby vody atď.

V dôsledku meniacich sa preferencií spotrebiteľov, nedostatku zdrojov, demografických, zdravotných a environmentálnych faktorov a záujmov spotrebiteľov o bezpečnosť potravín, zdravie a ceny vstúpil celý potravinový dodávateľský reťazec do obdobia adaptácie. **Agropotravinársky priemysel** EÚ je vysoko konkurencieschopný a podieľa sa 2 % na európskom HDP a 13,5 % na celkovej zamestnanosti spracovateľského priemyslu. Naliehavo

však musí riešiť uvedené problémy ako aj nerovnováhu v rokovacej pozícii medzi výrobcami agropotravinárskych výrobcov a maloobchodníkmi a musí zlepšiť účinnosť dodávateľských štruktúr a prispieť k ich reštrukturalizácii.

Textilný, odevný a kožiarsky priemysel EÚ prechádza štrukturálnymi zmenami už viac ako 20 rokov. Technologický rozvoj spolu s tradičnými silnými stránkami, ktorými sú dizajn a kvalita, si nachádzajú svoju cestu na veľké spotrebiteľské trhy za hranicami tohto odvetvia, napr. v oblasti športového oblečenia do prírody, luxusných výrobkov alebo obuvi. V dôsledku toho sa masovo personalizované spotrebiteľské výrobky stávajú bežnými a predstavujú pre európsky spracovateľský priemysel nové trhové príležitosti. Špecializované výrobky s vysokou pridanou hodnotou sa teraz už výrazne podieľajú na činnosti odvetvia a s narastajúcim podielom na výrobe a vytvorenej pridanej hodnote ponúkajú riešenia prispôbené na použitie i v iných odvetviach, ako je zdravotná starostlivosť, inžinierske staviteľstvo alebo letecký a vesmírny priemysel. Významne k tomu prispelo značné úsilie vynaložené v oblasti výskumu, vývoja a inovácií, ktoré posilnilo obsah poznatkov a udržateľnosť v danom odvetví. Je nevyhnutné podporovať nové podnikateľské koncepcie a príslušné výrobné technológie zamerané na vývoj udržateľných, užívateľsky zameraných dizajnerských výrobkov v textilnom a odevnom priemysle ako aj na iných veľkých spotrebiteľských trhoch.

Kultúrne a tvorivé odvetvia sú dôležitými hybnými silami hospodárskych a sociálnych inovácií v iných odvetviach. Dizajn, architektúra a reklama zohrávajú dôležitú úlohu pri podpore investícií napríklad v oblasti stavebníctva, nových spotrebiteľských technológií, riešení šetrných k životnému prostrediu a digitálnej ekonomiky. Podobne služby mobility a logistické služby hrajú čoraz dôležitejšiu úlohu pri udržiavaní hodnotových reťazcov a podpore načasovanej výroby. Užšia spolupráca medzi týmito odvetviami a tvorcami politík na úrovni EÚ, členských štátov a na regionálnej a miestnej úrovni podporí ich prínos pre hospodárstvo ako celok.

Komisia:

- *nadviaže na prácu skupiny na vysokej úrovni pre konkurencieschopnosť chemického priemyslu, najmä pokiaľ ide o jeho potenciálny prínos k nachádzaniu riešení závažných spoločenských problémov prostredníctvom inovačných partnerstiev;*
- *využije fórum na vysokej úrovni pre potravinársky priemysel na zabezpečenie lepšieho fungovania potravinárskeho dodávateľského reťazca;*
- *navrhne strategické iniciatívy v nadväznosti na zelenú knihu „Uvoľnenie potenciálu kultúrneho a kreatívneho priemyslu“ vrátane oznámenia o kľúčových aspektoch konkurencieschopnosti módného priemyslu, začatia činnosti Európskej aliancie tvorivých odvetví a Európskej aliancie priemyslu mobilných technológií a mobility s cieľom spojiť tvorcov politiky a predstaviteľov priemyslu (2011).*

8.5. Riešenie obáv energeticky náročných výrobných odvetví

Európa takisto musí zlepšiť svoju medzinárodnú konkurencieschopnosť tým, že bude schopná urýchliť **prechod na nízkouhlíkové a zdrojovo efektívne hospodárstvo** v energeticky náročných výrobných odvetviach, ako sú napríklad oceliarsky priemysel, priemysel neželezných kovov, papierenský a chemický priemysel. Zrealizuje sa to v koordinácii s pripravovanou hlavnou iniciatívou o „efektívnom využívaní zdrojov“ a plánom SET.

Investície do uhlíkovo efektívnej výroby poskytuje energeticky náročným výrobným odvetviam silnú schopnosť zvýšiť ich konkurencieschopnosť a znížiť ich závislosť od budúcich cien energie.

Energeticky náročné výrobné odvetvia predstavujú dôležitú časť hodnotového reťazca spracovateľského priemyslu v EÚ a stali sa jedným zo svetových lídrov v energetickej efektívnosti. Sú neoddeliteľnou súčasťou priemyselného hodnotového reťazca a vyrábajú veľkú časť priemyselných výrobkov znižujúcich emisie CO₂. Pre energeticky náročné výrobné odvetvia sa preto musia vytvoriť podmienky pre budúcu konkurencieschopnú výrobu v Európe. To znamená, že v prípade energeticky náročného výrobného odvetvia sa musí zohľadniť riziko úniku uhlíka, okrem iného v kontexte možných nepriamych vplyvov zvyšovania cien elektrickej energie v súvislosti s obchodovaním s emisiami.

Nové **technológie na nízkouhlíkovú výrobu a techniky** pre energeticky náročné spracovateľské výrobné odvetvia sú vyvíjané cez technologické platformy a iniciatívy vedúcich trhov. Na včasné rozšírenie a obchodné využívanie týchto inovácií vo všetkých energeticky náročných odvetviach je potrebné vytvoriť vhodné rámcové podmienky a prehĺbiť ďalšiu spoluprácu verejného a súkromného sektora.

Komisia:

- *predloží úpravu pravidiel štátnej pomoci, ktorá umožní vhodné kompenzácie nepriamych nákladov z obchodovania s emisiami, ako napríklad náklady súvisiace s cenami elektrickej energie, a zároveň zabezpečí rovnaké podmienky na jednotnom trhu a splnenie cieľov Spoločenstva z hľadiska medzinárodných záväzkov v oblasti zníženia emisií,*
- *predloží program pre udržateľný nízkouhlíkový priemysel (SILC) na koordináciu rámcových podmienok, financovanie opatrení, zber údajov a ďalšie činnosti EÚ a členských štátov zamerané na podporu vývoja a zavádzania nízkouhlíkových technológií v koordinácii s plánom SET (od roku 2011),*
- *v kontexte diskusie o budúcich výskumných partnerstvách súkromného a verejného sektoru posúdi uplatňovanie iniciatívy na zavádzanie nízkouhlíkových technológií v energeticky náročných výrobných odvetviach, ktorá spojí relevantné technologické platformy, EÚ a členské štáty s cieľom zabezpečiť vhodné stratégie na výskum a vývoja, financovanie a zavádzanie nízkouhlíkovej výroby,*
- *podporí v spolupráci s členskými štátmi a výrobnými odvetviami pilotné projekty a využívanie výrobných technológií s mimoriadne nízkymi emisiami uhlíka vrátane zachytávania a skladovania uhlíka z priemyselnej výroby bez toho, aby dochádzalo k narušeniu hospodárskej súťaže (2011-16),*
- *bude v súvislosti so stratégiou Európa 2020 ďalej skúmať možnosti zavedenia ďalších inovačných ponukových mechanizmov spojených s trhom s uhlíkom, najmä pre rýchlo reagujúcich účastníkov.*

8.6 Zlepšený odvetvový prístup

Ako bolo uvedené v iniciatíve Únia inovácií, Komisia bude ďalej v roku 2011 konzultovať so zúčastnenými stranami najlepšie spôsoby použitia a posilnenia priemyselného rozmeru

spoločných technologických iniciatív a európskych inovačných partnerstiev a o prioritách v tomto smere.

9. ZÁVERY: NOVÉ RIADENIE EÚ PRE PRIEMYSELNÚ POLITIKU

Hoci hospodárska a finančná kríza zmenila zameranie od politík v oblasti priemyselnej konkurencieschopnosti ku krátkodobým záchranným opatreniam a opatreniam na oživenie hospodárstva, v budúcnosti sa musí pozornosť tvorcov politík sústrediť na dlhodobé štrukturálne výzvy, najmä na udržanie celosvetovej konkurencieschopnosti, klimatické zmeny, energetiku, starnutie obyvateľstva, rozvoj zručností a znalostí. V kontexte fiškálnej konsolidácie nemôžu byť stratégie pre rozvoj konkurencieschopnosti založené na programoch s významnými výdavkami, ale majú skôr riešiť štrukturálne reformy v oblastiach ako sú zlepšenie podnikateľského prostredia, modernizácia verejnej správy, zlepšenie schopností spoločností inovovať alebo zlepšiť energetickú efektívnosť. Zároveň môže vzniknúť potreba politických opatrení, ktoré budú sprevádzať prebiehajúcu štrukturálnu zmenu výrobných odvetví.

Vytvorenie novej priemyselnej politiky si takisto vyžaduje účinnejšie európske riadenie. Koncepcie národných odvetví a národných výrobných odvetví, ktoré len v nepatrnej miere prichádzajú do kontaktu s inými odvetviami alebo zvyškom sveta, čoraz viac strácajú na význame. Teraz je čoraz dôležitejšie určiť strategické európske priemyselné záujmy a namiesto nekoordinovaných **národných politických riešení musia nastúpiť koordinované politické riešenia na európskej úrovni.**

Takéto zlepšené a ambiciózne európske riadenie má dve osobitné oblasti:

- holistickú a koordinovanejšiu víziu tvorby politiky na európskej úrovni, vrátane Komisie a európskych inštitúcií, najmä Rady a Európskeho parlamentu. Je nevyhnutné zlepšiť koordináciu a interakciu rôznych politík, ktoré majú vplyv na konkurencieschopnosť, vrátane „kontrolu nových návrhov politík z hľadiska konkurencieschopnosti“,
- užšiu spoluprácu s členskými štátmi a sledovanie úspešnosti a výsledkov politík v oblasti konkurencieschopnosti na európskej úrovni a úrovni členských štátov. To sa v súčasnosti môže zakladať na článku 173 novej Lisabonskej zmluvy o fungovaní Európskej únie, ktorý sa týka priemyselnej politiky v kontexte rámca Európa 2020, na zosilnenej koordinácii hospodárskych politík a najmä na „Európskom semestri“, ktorý by mal okrem iného prispieť k lepším návrhom národných programov reforiem¹².

Ako súčasť stratégie Európa 2020 bude Komisia pravidelne podávať správy o konkurencieschopnosti, priemyselných politikách a priemyselnej výkonnosti EÚ a členských štátov.

Keďže mnoho z dôležitých rámcových podmienok pre konkurencieschopnosť a udržateľnosť priemyslu je stanovených na úrovni členských štátov, monitorovanie by sa malo vzťahovať nielen na výkonnosť v oblasti konkurencieschopnosti, ale aj politiky zamerané na konkurencieschopnosť vrátane takých faktorov ako podnikateľské prostredie, systém inovácií, podmienky hospodárskej súťaže, infraštruktúra, efektívnosť verejnej správy a pokrok na ceste k energetickej a zdrojovej efektívnosti. Prvá analýza výkonnosti a politík v oblasti

¹² KOM(2010) 250.

konkurencieschopnosti potvrdila, že vo všeobecnosti existuje priestor na zlepšenie. Táto analýza bude aj naďalej spresňovaná, aby lepšie pokryla priemyselnú udržateľnosť, najmä v súvislosti s pripravovanou iniciatívou o efektívnejšom využívaní zdrojov. Politický rámec na úrovni EÚ – stratégia Európa 2020 s jej hlavnými akciami a článok 173 ZFEÚ o priemyselnej politike – poskytujú celý rad prostriedkov na podporu zvýšeného úsilia členských štátov o zlepšenia, ktoré týmto prispievajú ku konkurencieschopnejšiemu európskemu priemyslu a hospodárstvu a Komisia ich v plnom rozsahu využije.

Revízia politík členských štátov v oblasti priemyslu a podnikania by mohla viesť k **lepšej koordinácii a zhromažďovaniu dostupných zdrojov**, a právne nástroje by mohli vytvoriť väčšiu hodnotu v pomere k vynaloženým nákladom. Je o to dôležitejšia, čím menej zdrojov je dostupných a čím komplexnejšie a roztrieštenejšie sa stali politické rámce v posledných desaťročiach.

Tento typ monitorovania sa bude organizovať prostredníctvom Rady pre konkurencieschopnosť a Európskeho parlamentu a bude sa ďalej rozvíjať cez partnerské hodnotenia a výmeny osvedčených postupov, pričom je úplne v súlade s rámcom Európa 2020.

Zavedie sa do **celkového monitorovania iniciatívy Európa 2020**, ale s osobitným zameraním na výkonnosť členských štátov v oblasti konkurencieschopnosti a možnosť vzájomného obohacovania. Na druhej strane by to malo prispieť k zlepšeniu národných politík prostredníctvom národných programov reforiem¹³.

Výmena osvedčených postupov je zvlášť vhodná v týchto oblastiach: zníženie administratívnej záťaže a posudzovanie vplyvov na konkurencieschopnosť, „kontrola účelnosti“ a uplatňovanie zásady „najskôr myslieť v malom“ vo vnútroštátnych právnych predpisoch, politiky na uľahčenie prístupu k financovaniu, kľúčové podporné technológie, posilnenie presadzovania práv duševného vlastníctva, rozvoj stratégií v oblasti zručností v spojení s priemyselnými potrebami a pri vytváraní národných priemyselných politík, najmä pokiaľ ide o jednotlivé odvetvia a zapojenie zainteresovaných strán. Užšia spolupráca môže priniesť synergie, doplnkovosť a lepšie využívanie zdrojov najmä pri rozvoji a uplatňovaní kľúčových podporných technológií a technológií v oblasti životného prostredia, ale takisto v niektorých osobitných oblastiach zručností, kde by národný dopyt nebol dostatočným dôvodom na vytvorenie úplných študijných programov. Nakoniec, zatiaľ čo výmena osvedčených postupov a spolupráca je efektívnejšia na úrovni jednotlivých akcií, pre integrovanejšie a komplexnejšie politiky sú výhodnejšie partnerské hodnotenia.

Tieto opatrenia môžu mať rôznu štruktúru, pretože vnútroštátne potreby a okolnosti sú rôzne. Komisia počas nasledujúcich mesiacov s Radou a členskými štátmi prediskutuje princípy a detaily, podľa ktorých by mohli byť organizované, ako aj ich rozsah pôsobnosti a hierarchiu priorít. Komisia bude navyše každoročne monitorovať výkonnosť a politiky členských štátov v oblasti konkurencieschopnosti a priemyslu a vydá o tom správu. Tá bude zahŕňať priemyselné aspekty viacerých politík, ktoré slúžia na všeobecnejšie ciele, ako napríklad v oblasti vzdelávania, výskumu, ochrany životného prostredia alebo klimateckej zmeny. Veľký dôraz sa bude klásť na rozvoj týkajúci sa výmeny osvedčených postupov alebo opatrení na spoluprácu. Stratégia Európa 2020 je takisto dôležitá pre reformný program

¹³ KOM(2010) 250.

pristupujúcich krajín do EÚ. Kandidátske a potenciálne kandidátske krajiny by mali preto začať presadzovať navrhované ciele novej integrovanej priemyselnej politiky.

Zavedenie nového prístupu k priemyselnej politike by mal pomôcť podnikateľom a investorom, aby sa zapojili do ziskovej a udržateľnej priemyselnej činnosti v Európe, ktorá vytvára pracovné miesta a zlepšuje medzinárodnú konkurencieschopnosť v oblasti produktivity a nákladov. Priemysel EÚ by mal preto prospech z rýchlo rastúceho svetového trhu, ktorý ponúka globalizácia. Inými slovami, v Európe by došlo v nasledujúcich desaťročiach k nárastu priemyselnej produkcie, zamestnanosti a dôchodkov pri klesajúcich priemyselných emisiách uhlíka a surovinovej náročnosti.

Bližšie sa preto budú monitorovať nasledujúce ukazovatele úspešnosti:

- zlepšenie medzinárodnej konkurencieschopnosti porovnaním produktivity EÚ a vývoja nákladov s ukazovateľmi konkurentov,
- počet novovytvorených pracovných miest v priemysle a službách súvisiacich s priemyslom, najmä s dôrazom na počet miest vytvorených malými a strednými podnikmi,
- tempo rastu produkcie, najmä produkcie v ekopriemysle,
- podiel výrobných odvetví so strednými alebo vyspelými technológiami na celkovej výrobnej pridanej hodnote a zamestnanosti.

Komisia bude podľa článku 173 ZFEÚ:

- *vykonávať opatrenia uvedené v tomto oznámení na posilnenie rámca európskej priemyselnej politiky, úzko spolupracovať s Radou a Európskym parlamentom,*
- *každoročne podávať správy Rade a Európskemu parlamentu o priemyselnej konkurencieschopnosti EÚ a členských štátov a súvisiacich politikách a výkonnosti,*
- *zaviesť partnerské hodnotenia a výmenu osvedčených postupov s členskými štátmi, aby sa zlepšila spolupráca v oblasti priemyselných politik v rámci EÚ.*

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- *spolupracovali a tam, kde je to vhodné, koordinovali svoje priemyselné politiky,*
- *zapájali sa do partnerských hodnotení a vymieňali si osvedčené postupy.*
-